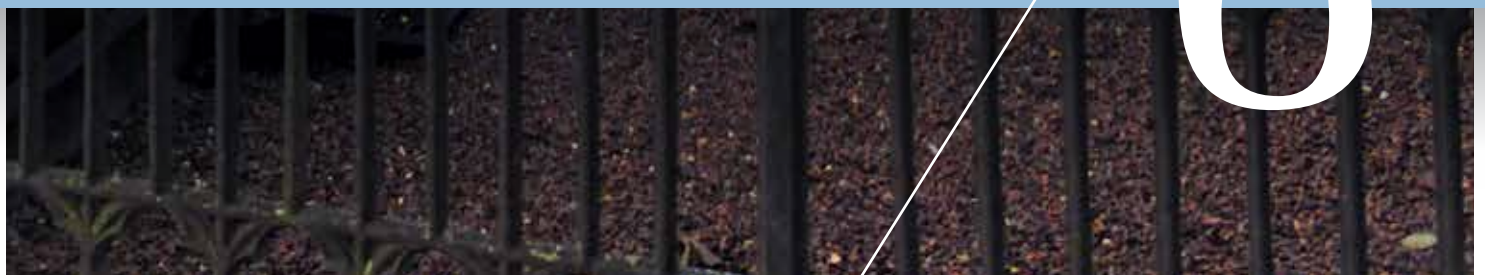

KIRKEGÅRDEN

December 2014

34. årgang

6

NYHED

BIKAB AFFALDSSORTERING —NU OGSÅ MED TØMNINGSVOGN!

Serien af Bikab affaldssorterings skabe er blevet udvidet med ny Bikab-**flex**. I forhold til det traditionelle bikab skab der tømmes med spand/pose tilbyder vi nu også tømning med vogn. Du kan selvfølgelig fortsat bestille det kendte Bikab affaldssortering skab med spand/pose.

Bikab-**flex**:

- **Reduktion af løft fra spande m.v. m.v.**
- **2 vogne på hver 110 ltr.**
- **Sortering af biologisk og ikke biologisk nedbrydelig affald.**
- **Kan også kombineres med pose eller spand**

Vil du vide mere om Bikab-**flex** er du meget velkommen til at kontakte os.

Tlf.: 7023 2999
www.G9.dk

INDHOLD

s. 04	Vejledning ude af trit med virkeligheden
s. 06	Hvordan kan man lette menighedsrådets arbejde med kirkegårdsdriften
s. 10	Kender du typen
s. 18	Ubemidlede - betaling for gravsted
s. 20	Grandækningsdage på Frederikssund Kirkegård
s. 24	Indtryk fra Nordisk Seminar i Gøteborg
s. 32	Krematoriekursus
s. 34	Askespredning med vand
s. 42	Profil – Stine Raun Arneberg
s. 46	”En god staude til kirkegården”
s. 48	Kort nyt
s. 50	Kalender

FORSIDE

Örgryte gamle kirkegård i Gøteborg stammer fra 1200-tallet og er gravplads for mange kendte Gøteborg-familier. I baggrunden ses pariserhjulet i Liseberg og Hotel Gothia Towers, hvor det Nordiske Seminar for ledere på de nordiske kirkegårde og krematorier blev afholdt. Foto: Lene H. Jensen.

REDAKTION

Redaktør:

Lene Halkjær Jensen,
Humblebæk Kirkegård
Tlf. 2624 7228 – Fax 4919 1142
E-mail: lene.bladet@mail.dk

Jens Dejgaard Jensen,
Silkeborg Kirkegårde og Krematorium
Tlf. 2393 9300
E-mail: jdj@hvejsel.eu

Casper Nicolai Khalik Pagh Vett
Odense Kommunale Kirkegårde
E-mail: cnpv@odense.dk

Redaktion:

Jens Zorn Thorsen,
Vejle Kirker og Kirkegårde
E-mail: jeztho@gmail.com

Jørn Skov
Tønder Kirkegård
E-mail: tonder-kirkegaard@mail.tele.dk

Sekretariat:

Foreningen af Danske Kirkegårdsledere
Hørsholm Kirkegård
Tlf. 4586 0584 – Fax 4586 4157
E-mail: kontor@danskekirkegaarde.dk

Tommy Christensen,
Svendborg Kirkegårde og Krematorium
E-mail: tc@svendborg-kirkegaarde.dk

Asger Christensen,
Hørsholm Kirkegård
E-mail: asger@hoersholmkirkegaard.dk

Layout og tryk:

Jello ApS
Tlf. 3145 0050
E-mail: da@jello.dk

Redaktionelt stof og annoncer til 'KIRKEGÅRDEN' nr. 1, 2015 sendes til lene.bladet@mail.dk senest d. 15. januar 2015
Artiklernes indhold er ikke nødvendigvis et udtryk for Redaktionens, FDK's eller DKL's holdning.

VEJLEDNING UDE AF TRIT MED VIRKELIGHEDEN

Af Jens Olesen, jo@kirkerneshus.dk
Administrationschef, Kirkernes Hus, Fredericia Provsti

Kirkernes Hus blev etableret i 2009 som Fredericia Provstis Fællesadministration. Det er regnskabskontor for provstiets kirkekasser og kan bistå menighedsrådene med rådgivning m.v. i personaleadministrationen. I løbet af etableringsfasen blev det besluttet at sammenlægge aktiviteterne i Kirkernes Hus og Fredericia Kirkegårde. Fra sommeren 2012 har Kirkernes Hus også varetaget personregistreringen for en række af provstiets sogne.

”Vejledning om kirkelig ligning til ’selvstændige’ kirkegårde” (VEJ nr 9739 af 17/01/2011) har vakt frustration mange og måske alle de steder, hvor der gennem en årrække har været fælles drift af flere kirkegårde i en selvstændig virksomhed udskilt fra kirkens bestyrelse og med eget CVR nr.

Den praksis skulle ifølge vejledningen ophøre fra den 1. januar 2011. Ifølge vejledningen med den begrundelse, at ”kirke-

gårdens ejer – menighedsrådet – skal varetage en mere aktiv rolle overfor kirkegårdsbestyrelsen”. Med ændringen spærres der for kirkegårdsbestyrelsernes direkte adgang til provstiudvalget (budget og regnskab) og de økonomiske drøftelser vil være et anliggende mellem bestyrelsen og de enkelte menighedsråd. Således skulle ifølge vejledningen menighedsrådene overordnede økonomiske ansvar overfor den ligningsfinansierede del af kirkegårdsdriften være fastholdt.

Hvilke overvejelser ligger bag

Vejledning rejser flere relevante spørgsmål. Hvilke (mis)tan-ker og overvejelser ligger bag den ændrede vejledning? Har de menighedsråd, som står bag samarbejdende kirkegårdsdrift, mistet grebet i forhold til bestyrelsernes økonomiske dispositioner? Vil ændringen sikre, at menighedsrådene spiller en mere aktiv rolle overfor kirkegårdsbestyrelsen? I kirkegårdsbestyrelserne sidder mange menighedsrådsmedlemmer, som dedikeret varetager menighedsrådets interesser, hvad tænker de i lyset af det beskrevne formål om deres arbejde og indsats som repræsentanter for rådet? Giver det beskrevne formål god begrundelse for det administrativt omfattende merarbejde som pålægges regnskabsførerne?

Vejledningen utidssvarende

Hos os har vejledningen givet anledning til drøftelser i kirkegårdsbestyrelsen, imellem menighedsrådene og i provstiudvalget. Man har over hele linjen været misfornøjet med de ændringer, som vejledningen lægger op til. Forstår hverken begrundelsen eller behovet. Gennem 42 år har der her været samarbejdet om kirkegårdsdrift. I begyndelsen et samarbejde mellem fire kirkegårde, som successivt er udvidet til nu at være et samarbejde om fælles drift af ni af provstiets kirkegårde. For fem år siden etablerede alle provstiets sogne i fællesskab et nyt og bredt samarbejde med Kirkernes Hus som omdrejningspunkt. Foruden kirkegårdsdrift er Kirkernes Hus også regnskabskontor for alle sogne og kirkekontor for otte sogne. Desuden servicerer vi alle sogne med rådgivning og bistand i alle personaleadministrative forhold. I dag indeholder vores regnskab således mange poster, der ikke relaterer til kirkegårdsdriften. Den udsendte Vejledning er både her og andre steder utidssvarende i forhold til den udvikling af samarbejdsformer, som har fundet sted og stadig pågår.

Tilpasses virkelighedens nye samarbejdsformer

Frem for blot at lurepasse - og med et stærkt ønske om at præge udviklingen! - har vores provstiudvalg taget initiativ til samtaler med kirkeministeriet. De gav os mulighed for at præsentere samarbejdet, som det tager sig ud hos os.

Efterfølgende fik vi også mulighed for en samtale med kirkeministerien, hvor vi foruden at præsentere samarbejdet også redegjorde for de administrative besværligheder, som er en uomgængelig konsekvens af den udsendte vejledning. Det har været væsentligt at tydeliggøre, at aktiviteterne i Kirkernes Hus er sognenes projekt. Det enkelte menighedsråd har benyttet sin suveræne beslutningskompetence til at indgå i et samarbejde om varetagelse af administrative funktioner og driftsforhold (herunder også fælles drift af ni af provstiets elleve kirkegårde). I møderne har vi argumenteret for at man frem for at pålægge os ekstra, administrative byrder hellere skulle arbejde for en beskrivelse af de formalia, som skal være opfyldt for at provstiudvalgene fortsat har mulighed for at bevilge ligningsmidler direkte til samarbejdsprojekter. Det er, hvad vi i sogne og provstier har brug for. Såfremt det kræver ændring af bestemmelserne for tildeling af myndighedskoder, så bør der arbejdes for sådanne ændringer; men måske kan eksperterne se andre muligheder. Uanset hvad, så handler det om at de utallige opfordringer fra såvel ministeriet som Landsforeningen følges op af handlinger, der fjerner de formelle barrierer, der måtte ligge til grund for at afvise muligheden for særskilt myndighedskode til samarbejdsprojekter som f.eks. Kirkernes Hus.

Summa summarum

På opfordring fra kirkeministerien har vi skriftligt redegjort for samarbejdet, som det tager sig ud her hos os i Fredericia Provsti. Vi har også redegjort for de problemstillinger og administrative byrder, der er en konsekvens af Vejledning nr. 9739. Vi har udtrykt forståelse for, at der må være formelle krav bl.a. om offentlighed og gennemsigtighed i forvaltningen af offentlige midler. Og så har vi naturligvis appelleret til, at der findes løsninger som harmonerer med opfordringerne til og behovet for gennem samarbejde på tværs af sognene at skabe løsninger, der letter menighedsrådenes administrative byrder.

Der foreligger i skrivende stund ikke svar på vore henvendelser; men, som man siger: Hvor der er vilje, findes vej! ■

Telefon 86 52 17 77 | Mobil 23 32 90 27

Wad

LANDSKABSARKITEKTER A|S

Naturkirkegårde | Udvidelser | Omlægninger | Kirkegårdsinventar

Helhedsplaner til kirkegårde | Plejeplaner

Peder Skrams Gade 39 | 8200 Århus N | www.wadlandskab.dk

Kirkegården er vores speciale, kontakt os for referencer eller uforpligtende samtale

Green-Anlæg ApS

Anlæg og renovering af kirkegårde

- Stengærder
- Plantning af store træer
- Brolægning
- Certificerede træplejere

Vi kommer over hele landet

Bjarne og Karsten Green
Green-Anlæg ApS · Byvängen 2 · 5550 Langeskov · www.green-anlaeg.dk

HVORDAN KAN MAN LETTE MENIGHEDSRÅDETS ARBEJDE MED KIRKEGÅRDSDRIFTEN?

Tekst og foto:

Vagn Andersen, vagn@hoersholmkirkegaard.dk

Kirkegårdsleder, Hørsholm Kirkegård

og

Lene Halkjær Jensen, lene.bladet@mail.dk

Jf. principperne for beregning af kirkegårdens takster, er hækklipning blevet en særskilt GIAS-pligtig ydelse. Det betyder, at der skal laves obligatoriske aftaler på næsten alle typer af gravsteder. Foto: Vagn Andersen.

Spørgsmålet er modtaget fra arbejdsgruppen ”Menighedsråd på jeres måde” og der kan gives mange gode svar... Et af dem kunne være at der blev lavet visse tilpasninger af GIAS.

Hvis man skal lette arbejdet for dem, der har ansvaret for at oprette og administrere kirkegårdenes flerårige vedligeholdelsesaftaler, kunne man godt ønske sig nogle tilretninger af GIAS. GIAS fungerer rigtig fint på de fleste punkter, men der er stadig nogle områder, hvor version 1 giver anledning til ekstra besvær og irritation i dagligdagen.

Obligatoriske ydelser er ikke et ”tilbud”

Ordet ”Tilbud” på aftaler med obligatoriske vedligeholdelsesydelser; så som græsklipning eller hækklipning,

giver anledning til unødige diskussioner mange steder. Flere har oplevet, at deres kunder ikke vil betale for de obligatoriske ydelser, der følger med erhvervelsen eller forlængelsen af gravstedet, fordi den udsendte faktura kaldes for et tilbud. Enkelte har sågar været ude i diskussioner med den advokat, der benyttes i kirkegårdens inkassosager; at man ikke kan sende et ”tilbud” til inkasso...

Det problem er der fundet flere kreative løsninger på...

Nogle vælger at sætte de obligatoriske (GIAS-pligtige) ydelser på kirkegårdens egen regning. Og først når betalingen herfor tilfalder kirkegården, opretter kirkegården selv en GIAS-aftale, med kirkegården som betaler. Hvilket jo ikke var hensigten - og det kan give problemer, hvis man ikke får det lagt korrekt ind i regnskabet, eller man først

får beløbet indbetalt efter den årlige prisregulering den 1. december. Det medfører selvsagt et ekstra arbejde; men gøres for at give kirkegårdens brugere en god service og én let forståelig regning.

Andre vælger at fjerne ordet ”Tilbud” på GIAS-aftalen med tuschpen eller tape, eller medsende et brev, der – pænt formuleret - forklarer at tilbuddet skal opfattes som et ”rockertilbud”, altså et tilbud der ikke kan afslås!

Bestemt heller ikke nogen optimal løsning - og på ingen måde noget, der virker særlig elegant i en digitaliseret verden.

'Lokalfaktura'

Hørsholm Kirkegård har gennem det seneste års tid afprøvet systemet med lokalfakturering. Systemet er udviklet for at imødekomme et ønske fra de kirkegårde, der før indførelsen af GIAS, havde en aftale med det lokale Stift, om at kirkegårdene selv kunne opkræve betalingen for obligatoriske ydelser. De modtagne beløb blev herefter indberettet og indbetalt til Stiftet hvert kvartal eller hvert halve år. For disse kirkegårde, har GIAS medført en masse ekstraarbejde.

Med 'Lokalfaktura' overføres de GIAS-pligtige ydelser til kirkegårdens egen regning og gravstedskunderne vil kun få én faktura for gravstedskøbet – fra kirkegården. 'Lokalfaktura' løser dermed også problemet med at der står ”Tilbud” på en aftale om obligatoriske ydelser.

Lokalfaktureringen er endnu ikke helt færdigudviklet; muligheden for at kirkegården får en samlet opkrævning fra GIAS-centeret mangler stadig at falde på plads. I øjeblikket skal kirkegården stadig indbetale hver enkelt aftale med sin egen betalingslinje. Når 'Lokalfaktura' er færdigudviklet, som det er aftalt med Kirkeministeriet, vil det blive en stor lettelse i det daglige arbejde; mange diskussioner og lange forklaringer om ordet ”Tilbud” vil kunne undgås og kirkegårdens kunder vil få en bedre og mere forståelig service.

'Lokalfaktura'

Man går ind i GIAS via sit kirkegårdssystem og markerer, at der skal oprettes en 'Lokalfaktura'. Herefter oprettes de sædvanlige GIAS-aftaler og man kan samtidig sætte opkrævning for f.eks. erhvervelse af gravsted og urnenedsættelse på den samme aftale. Når GIAS-aftalen er godkendt på sædvanlig vis, går man ud af GIAS og åbner sit faktura modul – og vips – så er både GIAS-ydelse,

gravstedserhvervelse og urnenedsættelse samlet på én faktura, der bærer kirkegårdens sædvanlige logo og kontaktoplysninger. Ikke noget med ”Tilbud” eller et besynderligt GIAS-center - og kunden slipper for at få 2 regninger for købet af ét gravsted.

Når kunden betaler regningen og indbetalingen bogføres i kirkegårdssystemet, registreres dette i GIAS-centeret, der herefter sender en samlet elektronisk opkrævning til kirkegården hver måned eller hvert kvartal (alt efter aftale) for periodens samlede indbetalinger af GIAS-pligtige ydelser.

En fordel for alle

'Lokalfaktura' er enkelt og har bestemt sine fordele. For det første skal GIAS-centret ikke bruge tid på at lave rykkeproducer på de obligatoriske ydelser. Chancen for betalingerne kommer i hus, er betydelig større, når man ikke skal ud i diskussionen omkring ”Tilbud” og om regningen evt. kan sendes til inkasso. Kunder kan også slippe for at modtage en stribe rykkerskrivelser fra GIAS-centeret, hvis regningen f.eks. skal medtages i bobehandlingen: De enkelte kirkegårde har som regel en bedre føling med de enkelte gravstedskunder.

Man slipper for problemet med kunder, der betaler ind til GIAS, men ikke til kirkegården eller omvendt, fordi de ikke forstår hvorfor man modtager to vidt forskellige typer af regninger for det samme gravsted.

Man slipper ligeledes for at splitte forholdsvis lave beløb op på to regninger, hvilket man oplever når et lille urnegravsted skal forlænges nogle få år.

Nogle vil nok mene, at nogle få gravsteder med obligatoriske ydelser ikke kan give det helt store problem – og ja, for nogle vil 'Lokalfaktura' være uinteressant. Men de fleste større kirkegårde sætter mange urner ned i f.eks. den anonyme fællesgrav, hvor der typisk skal betales for græsklipning, og med indførelsen af hækklipning som en særskilt ydelse, er der knyttet GIAS-pligtige ydelser til mange af kirkegårdenes forskellige typer af gravsteder.

Starttidspunkt for GIAS-aftaler

Et andet problem er starttidspunktet og dermed prisen for de aftaler, der oprettes i GIAS. GIAS kan ikke skelne mellem om en ydelse leveres hele året igennem, som f.eks. vedligeholdelse, eller om den kun udføres én gang pr. år, som f.eks. grandækning eller plantning af påskeliljer. I GIAS er prisen afhængig af hvornår i løbet af året aftalen

oprettes. Det medfører dels at kunderne kan komme til at betale en del af en ydelse, de ikke får (eks. plantning af påskeliljer) – eller kirkegården får kun en del af betalingen for en ydelse, de leverer fuldt ud (eks. grandækning). Det vil som oftest dreje sig om et mindre beløb, men princippet er helt galt. Som kunde vil og bør man selvsagt ikke betale for noget, man ikke får!

En meget brugt løsning er at oprette aftaler, der omfatter denne type af ydelser, som fornyelser eller forlængelser i GIAS, hvor aftalen træder i kraft fra den førstkommende 1. januar. De ydelser der kan være relevante i det indeværende år, kan kirkegården så selv sende en særskilt regning på (eks. grandækning). Det giver ekstra arbejde til kirkegårdsadministrationen – og det er utilfredsstillende for kunderne, at de skal modtage flere regninger for den samme "ordre".

Det burde være muligt at opdele ydelserne i GIAS, således at man ved engangsydelser, som f.eks. påskeliljer eller grandækning, får mulighed for at krydse af, om ydelsen skal leveres i indeværende år eller ej. Kirkegården ville dermed kunne oprette nye aftaler med en korrekt pris – hele året – og megen ekstra administration og irritation ville være sparet.

Sluttidspunkt for GIAS-aftaler

Problemet med GIAS' beregning af ydelsernes pris og løbetid bunder i, at kirkegården ønsker at fastholde d. 31. december som fast udløbsdato for gravsteder; uanset hvornår på året kisten eller urnen blev nedsat. I praksis betyder det, at når der foretages en nedsættelse i et gravsted i starten af året, vil gravstedet få en løbetid på fredningstiden + de resterende måneder i erhvervsåret. Langt de fleste kirkegårde har hidtil valgt at opkræve den pris for gravstedet, der svarer til gravstedets fredningstid (f.eks. 10 eller 20 år), således at kirkegårdens praksis ikke gør det dyrere at dø i januar end i december...

Med GIAS tælles de ekstra måneder i erhvervsåret med, hvilket vel også er rimeligt nok, men det er lidt mere tidskrævende, at man skal skifte prislisten ud hver måned; og det giver problemer i forhold til de sæsonbestemte ydelser, der kun leveres en gang om året. Et lille "fif": Hvis fredningstiden er 10 og 20 år for urner henholdsvis kister, så opgiv den pris, der svarer til en fredningstid på 11 eller 21 år; så bliver kunderne kun glade, når prisen alligevel er lidt lavere...

Kan man ikke bare lade gravstederne udløbe på årsdagen for nedsættelsen?

På de mindre kirkegårde hvor der kun udløber nogle få gravsteder hvert år, er det sikkert ikke noget problem.

Men i en større kirkegårdsforvaltning, hvor 3-400 gravsteder udløber hvert eneste år, er det mere vanskeligt at administrere. Hvordan skal f.eks. den årlige, forudbetalt afregning for pleje og vedligehold håndteres, når man ikke ved om gravstedet vil blive nedlagt eller fornyet i maj måned? Det ville kræve meget manuelt tastearbejde i kirkegårdssystemet – og det er jo ikke hensigten med et system, der er udviklet med en masse automatiske funktioner. Mange større kirkegårde bruger vintermånederne og det tidlige forår til at rydde de nedlagte grave; det er den periode, hvor der er bedst tid til opgaven. Det vil være upraktisk, hvis der skal ryddes 5-6 gravsteder hver måned; i stedet for at rydde 60 – 70 gravsteder på en gang.

Opsummering

GIAS fungerer generelt fint, men på visse områder er det så styret og "idiotsikret", at det kræver en vis opfindsomhed og ekstra arbejde, hvis man skal kunne levere den service til gravstedskunderne, som man selv synes er rimelig og som man kan stå inde for.

Som i andre tilfælde indenfor vort regi, er løsningerne lavet ud fra en teori, der ikke stemmer helt overens med virkeligheden. En tilpasning vil være ønskelig og kunne lette arbejdet med kirkegårdsadministrationen på flere områder. ■

Priseksempel fra Fredensborg Provsti

<i>Forlængelse af gravsted i 3 år:</i>	270,-
<i>Urnedesættelse</i>	418,-
<i>Samlet regning fra kirkegården</i>	<u>688,-</u>

Regning fra GIAS:

<i>Obligatorisk vedligeholdelse i 3 år</i>	<u>699,-</u>
--	---------------------

Mange gravstedskunder oplever at få 2 regninger på forholdsvis små beløb; en fra kirkegården og en fra GIAS. Bliver de ikke betalt til tiden, skal både kirkegården og GIAS-centeret bruge tid og penge på rykkerskrivelser. Foto: Lene H. Jensen.

Et batteri • En lader Passer alle STIHL maskiner

Skann QR koden og
find din STIHL forhandler

www.stihl.dk

KENDER DU TYPEN?

Af postdoc Christian P. Kjøller, cpk@ign.ku.dk
IGN, Københavns Universitet

Gloslunde kirkegård er et eksempel på en landsbykirkegård tæt sluttet om middelalderkirken og lige ved siden af præstegården. Foto Christian Kjøller.

Tønder kirkegård er et eksempel på den typiske købstadkirkegård fra 1800-tallet, placeret i byens daværende udkant. Kistegravstederne er organiseret omkring en gennemgående allé. Foto Christian Kjøller.

Det er en fordel at vide, hvilken type ens kirkegård tilhører. Det giver indblik i kirkegårdens forhold til omgivelserne og overblik over udfordringer og muligheder for kirkegårdens udvikling. Den traditionelle inddeling i landsby- og bykirkegårde skal udbygges, så der både tages hensyn til størrelse men også tilpasning til lokalsamfundet.

Forudsætningerne for kirkegårdsdriften og dermed kirkegårdenes udseende og forvaltning har ændret sig væsentlig på grund af samfundsudviklingen. Som en del af ph.d.-projektet 'Indførelse af kvalitetsbeskrivelser på kirkegårde' har jeg undersøgt nye måder at inddele kirkegårdene som supplerer den traditionelle inddeling. Forvalterne kan bruge de nye inddelinger til at skabe overblik og som redskab til at tage stilling til udvikling og fremtidig drift af kirkegården.

Fra to til tre typer

Den traditionelle inddeling af kirkegårdene knytter sig til den gamle opdeling i købstæder og landsbyer, men ud-

fordres af nutidens bystruktur og ændringer i samfundet i øvrigt. Den traditionelle inddeling kan suppleres med en ny type, forstadskirkegården, som angivet i tabel 1.

Landsbykirkegården

Den traditionelle landsbykirkegård er det lille sluttede anlæg rundt om middelalderkirken på landet eller i en landsby, som forvaltes af menighedsråd, kirkeværg og en graver med ansvar for den daglige drift. Udover kirken er de vigtigste elementer gravene, kirkegårdsdiget og de store træer. Selvom urnebegravelser og kollektive gravsteder vinder frem mange steder, er det stadig de hæk-omkransede, individuelle gravsteder, der dominerer. De fleste landsbykirkegårde er stadig sluttede anlæg omkring kirken men mange steder er der sket mindre udvidelser i forbindelse med befolkningstilvæksten i slutningen af det 19. århundrede og begyndelsen af det 20. århundrede. De senere år er ofte præget af færre og mindre gravsteder på grund af faldende befolkningstal og flere kremationer. Hvor denne model har været dominerende indtil for få år siden, er udviklingen i de senere år gået mod samarbejde

Gladsaxe Kirkegård er et eksempel på en forstadskirkegård i den forstand at det er en stærkt udvidet landsbykirkegård i et nyere forstadsområde. Kirkegården er dog udsat for de samme udfordringer de klassiske bykirkegårde. Foto Christian Kjøller.

og sammenlægninger. Det ses ofte i områder med små sogne, hvor man samarbejder om driften eller lægger menighedsråd og dermed også af forvaltningen af kirkegårdene sammen. Konstruktionen kan variere, men gravere og menighedsråd får i stigende grad ansvar for flere kirkegårde. Hvor der er mangel på kvalificerede gravere kan der etableres et formaliseret samarbejde, hvor en større kirkegård i nærheden eller en anlægsgartner overtager driften af landsbykirkegården helt eller delvis.

Bykirkegården

Den traditionelle bykirkegård ligger et andet sted end kirken. Den blev ofte anlagt i købstadens daværende udkant som assistenskirkegård for den nu nedlagte kirkegård ved kirken. Her var der plads til det øgede behov for gravsteder og kistebegravelserne truede ikke vandforsyningen i byens brønde. Hvis der ikke var plads til udvidelser blev bykirkegården suppleret med en nyere assistenskirkegård. I nyere bydannelser som stations- og vejbyer er kirkegården omkring den oprindelige landsbykirke ofte bevaret, eventuelt suppleret med assistenskirkegårde.

Bykirkegården er større end landsbykirkegården, og da der ofte ikke er nogen kirke til at dominere anlægget, får indretningen med hække og træer større betydning. Der er flere urnebegravelser og generelt et mere varieret udbud af gravstedsformer, selvom kistegravstederne med deres størrelse ofte har en fremtrædende plads. Mange ældre bykirkegårde er indrettet til kister og står derfor også overfor udfordringer på grund af høje kremeringsrater, ofte forstærket af faldende befolkningstal i for eksempel ældre bykerner.

Nogle menighedsråd i de enkelte bysogne forvalter selv sognets kirkegårde, men ofte er flere sogne fælles om kirkegårde og kirkegårdsdrift i en fælles forvaltning. Ved bykirkegårdene er der ansat en kirkegårdsleder med ansvar for drift og udvikling, i større kirkegårdsforvaltninger suppleret med en kirkegårdsassistent.

Forstadskirkegården

Stigende kremeringsrater og faldende begravelsestal sætter mange landsby- og bykirkegårde under pres, men der er også en del forvaltninger, som oplever et stabilt eller stigende antal begravelser. Når man ser nærmere på placeringen af disse sidste kirkegårde, er det karakteristisk, at de ligger i sogne som har oplevet byudvikling i de senere år, enten som forstæder til bycentre, som nyere byer eller fordi de ligger i nærheden af vækstområder. Kirkegårdene er næsten alle landsbykirkegårde som gennem udvidelser og omdannelser ændrer karakter i retning mod bykirkegårde – parallelt med at sognet ændrer karakter fra land til by. Jeg har valgt at kalde det forstadskirkegården, selvom nogle af kirkegårdene i kategorien ikke ligger i egentlige forstæder, men nyere bydannelser.

En særlig variant af forstadskirkegården er de kirkegårde som er anlagt i forbindelse med nybyggede kirker i by- og forstadssogne siden midten af det 20. århundrede. Bykirkegårdens tilbagevenden til kirken er blevet muligt efterhånden som kremation og fælles vandforsyning har gjort placeringen af kirkegården sundhedsmæssigt mindre kritisk. En variant er, at kirkegårdskapellet bliver taget i brug som kirkebygning, enten som annekskirke eller i et

selvstændigt sogn. I begge tilfælde er variationen i begravelsestilbuddet ikke tilvejebragt gennem udvidelser med forskellig karakter, men i et design med forskellige gravområder og mulighed for dynamik.

Forstadskirkegården som type tager udgangspunkt i de kirkegårde, som er under udvikling fra landsbykirkegård til by kirkegård, og som derfor er præget af vækst og udbygning. Som anlægstype er forstadskirkegården væsentligt udvidede landsbykirker, ligesom de tidligere nævnte bykirkegårde i stations- og vejbyer. Forstadskirkegården som kategori kan derfor både henvise til den væsentligt udvidede landsbykirkegård som anlægstype eller til de

vækstprægede forstadskirkegårdsforvaltninger i snæver forstand.

Forstadskirkegården som vækstpræget forvaltningstype har betydning, fordi problemstillingerne er anderledes end på de fleste kirkegårde. På trods af stigende kremeringsrater giver befolkningsstigningen et jævnt eller stigende behov for arealer til begravelse. Der kan være et vist behov for at omdanne ældre kisteafdelinger, men hovedfokus er at udvide med nye afdelinger, der kan dække behovet for gravsteder. På længere sigt, når området er udbygget og behovet for gravsteder stabiliserer sig, vil udfordringen være at holde igen med udvidelserne.

	Landsbykirkegårde	Forstadskirkegårde	Bykirkegårde
Urbanisering	Mindre by eller landdistrikt	Område præget af byudvikling	Område med udbygget by
Kirke på kirkegård	Ja	Oftest	Sjældent
Ansats leder	Graver	Graver eller kirkegårdsleder	Kirkegårdsleder
Fokus	Omdannelse	Udvidelse	Omdannelse

Tabel 1: Oversigt over de tre kirkegårdstyper

Ledelsesforhold

Inddelingen i landsby- og bykirkegårde knytter sig formelt til om der er ansat en graver eller en kirkegårdsleder, som har forskellige ansvarsområder. Kort fortalt er graveren også involveret i afviklingen af gudstjenester og i driften af kirkebygningen, men har ikke ansvar for kirkegårdens udvikling eller personaleledelse. Kirkegårdslederen derimod har ikke ansvar for kirken, men til gengæld ansvar for kirkegårdens udvikling og selvstændigt personaleansvar for kirkegårdens personale.

I praksis er der dog en glidende overgang mellem de to former, hvor graveren på større landsbykirkegårde går ind i kirkegårdens udvikling mv. og hvor kirkegårdslederen på mindre bykirkegårde er involveret i kirkens liv. Det er især tydeligt for forstadskirkegårde, måske fordi kirke og kirkegård her fysisk er tættere knyttet end ved traditionelle bykirkegårde. En anden forklaring kan være, at kulturen fra landsbysognet ikke nødvendigvis ændrer sig i kirkegårdsforvaltningen i samme takt, som sognet ændrer karakter fra land til by.

Forskelle i faser

Kirkegårdene kan også opdeles efter udviklingsfaser, baseret på analyser af deres udnyttelse af begravelseskapaaciteten og relative størrelse på driftsbudgettet, se tabel 2.

Fase 1: Opstart

Når en kirkegård er relativ ny, er der få gravsteder i brug. Indretningen vil afspejle de ønsker til begravelse, der er i lokalsamfundet og være tilpasset den teknologi, der er til rådighed for driften. Kirkegårdens udformning vil ofte også have en arkitektonisk ide. Kirkegården bliver som regel taget i brug område for område, og man kan koncentrere driftsindsatsen på disse områder. Driftsomkostningerne pr. gravsted i brug bliver derfor ikke væsentlig større end for den fuldt udnyttede kirkegård.

Fase 2: Fuld drift

Efterhånden bliver kirkegården fyldt op. Flere grave hjemfalder til kirkegården, og nye gravsteder kommer i stedet. Flere gravsteder kræver en større arbejdsindsats, men da der er flere gravsteder at fordele på, bliver udgiften per

gravsted ikke større. Ideelt set kan man sige, at kirkegården hviler i sig selv.

Fase 3: Ændrede forudsætninger

Forudsætningerne i samfundet forandrer sig og dermed også kirkegårdens brug. Typisk handler det om et faldende befolkningstal i sognet, ændrede begravelsesmønstre eller flere kremeringer. Det medfører ledige gravsteder og etablering af urnegravsteder.

Der kan også være ændringer i forudsætningerne for driften, som for eksempel nye teknikker, større maskiner, større omkostninger til arbejdskraft, miljøkrav eller nye betingelser for levering af materialer. Endelig kan der også ske ændringer i selve kirkegårdsanlægget. Det kan være buske eller træer, der er ved at være udlevede, eller som ikke har fået den nødvendige pleje for at kunne udvikle sig hensigtsmæssigt. Og det kræver en større indsats.

Resultatet af de ændrede forudsætninger er ofte det samme: Der vil være færre gravsteder i brug i forhold til kirkegårdens areal. De ligger spredt. Kirkegården er ofte

ikke tilpasset moderne driftsmetoder, hvilket betyder, at omkostningerne for de tilbageværende gravsteder bliver højere end i de foregående faser.

Fase 4: Tilpasning

Ved en bevidst indsats fra kirkegårdens forvaltere, kan kirkegården gå fra fase 3 til at blive tilpasset de nye forhold og få driftsresultater der ligner dem i fase 1. Der er forskel på, hvordan det gribes an, afhængigt af de problemer der er, og hvilken retning kirkegården bevæger sig i. Tidligere tiders reguleringsplaner for kirkegårde var ofte indgribende og slettede mange gamle spor. Nu er det mere almindeligt at lave en udviklings- og bevaringsplan, hvor der tages hensyn til både driftsteknik, den aktuelle brug af kirkegården og bevaring af værdifulde træk ved kirkegården.

En kirkegård behøver ikke nødvendigvis at gennemleve alle faser. F.eks. kan man godt forestille sig at fasen, hvor forudsætningerne ændres, og driften bliver forholds-mæssig dyr, kan blive kort og måske i nogle tilfælde helt forsvinde, fordi kirkegårdens udvikling løbende tilpasses de behov og krav, der opstår.

Fase	1: Opstart	2: Fuld drift	3: Ændrede forudsætninger	4: Tilpasning
Antal aktive gravsteder i brug	Få	Mange	Få	Få
Omkostninger i alt	Lav	Høj	Høj	Lav
Omkostninger i forhold til aktive gravsteder	Lave	Lave	Høje	Lave
Forhold mellem aktive gravsteder og ledige arealer	Gravsteder og ledige arealer samlet	Få ledige arealer	Gravsteder ofte spredt	Gravsteder og ledige arealer samlet
Forhold mellem drift og indretning	Drift og indretning passer sammen	Drift og indretning passer oftest sammen	Drift og indretning passer ikke sammen	Drift og indretning passer sammen

Tabel 2: Kendetegn ved de fire faser

Økonomiske konsekvenser

Økonomien er væsentlig ved de fire faser. Især for de kirkegårde som ikke er tilpasset de forhold der er i det omgivende samfund. Ikke alene bliver gravstederne dyrere for brugerne, men kirkegården bliver også dyrere for sognet, da driftsud-

gifterne i mindre grad dækkes af indtægter fra brugerbetaling trods relativt højere takster, som det ses af tabel 3.

Hvis en presset driftsøkonomi skyldes, at kirkegården ikke længere er tilpasset forudsætningerne, er driftsstyring ikke

svaret. Her må sættes ind med en omdannelse af kirkegården, så den passer bedre til forudsætningerne. Ofte vil omlægningerne være forbundet med større eller mindre investeringer som skal finansieres og tilpasningen af kirkegården kan derfor midlertidigt betyde endnu højere driftsudgifter. Kirkegårde, hvor der gøres en indsats for at ruste sig til fremtiden, kan meget vel være blandt dem der har de højeste udgifter. En vurdering af ressourceforbruget må derfor ses i forhold til, hvilken fase kirkegården befinder sig i og hvilke tiltag der er nødvendige for at tilpasse driften. Man må også

overveje hvordan ændringerne kan finansieres. Hvis omlægningerne afspejles i taksterne på den enkelte kirkegård, kan det risikere at forstærke den manglende brug, der i første omgang er skyld i problemerne.

Ud fra en økonomisk synsvinkel skal kirkegårdene omlægges til nutidens behov, men der kan være gamle strukturer som vi gerne vil bevare for eftertiden som en del af vores kulturarv, f.eks. hække, alléer og andre træer samt stisystemer.

Gruppe	A	B	C
Fase	1 og 4	2	3
Årsværk til drift pr. hektar kirkegårdsareal	1,1 (0,8-1,2)	1,5 (1,3-1,8)	1,6 (1,3-2,1)
Årsværk til drift pr. hektar aktivt gravstedsareal	6,9 (5,0-12,1)	6,4 (4,9-7,9)	11,4 (8,7-18,2)
Areal aktive gravsteder pr. kirkegårdsareal	14%	25%	14%
Urner af alle begravelser	27-92 %	40-92 %	66-92 %
Typisk brugerbetaling pr. areal aktivt gravsted	13 kr.	12 kr.	18 kr.
Af udgifterne dækker brugerbetaling typisk	37%	38%	31%

Tabel 3: Nøgletal fra 27 kirkegårde.

- Gruppe A består hovedsagelig af nyere kirkegårde eller ældre kirkegårde, hvor der er sket en indsats for at tilpasse kirkegården.
- Gruppe B består af nyere og ældre kirkegårde med en høj udnyttelse
- Gruppe C af ældre kirkegårde med forskellige driftsmæssige udfordringer.

De nye typer

De nye typer af kirkegårde er en væsentlig udvidelse af den gamle opdeling i landsby- og bykirkegårde. Udvidelsen gør det nemmere for kirkegårdenes forvaltere at få overblik over hvilke forhold og udfordringer, der er lokalt. De nye typer understreger de tiltagende forandringer der sker i samfundet og dermed i den måde befolkningen bruger kirkegårdene på og at kirkegårdene forandres som konsekvens. Mange kirkegårde er i udvikling mod andre typer. For forvalterne, hvad enten det er menighedsråd, kirkegårdsleder eller graver, er det ikke bare vigtigt at vide hvilken kategori den enkelte kirkegård hører til, men også at være bevidst om hvilken kategori kirkegården er på vej mod at blive. Det har betydning

for beslutningerne om kirkegårdens forvaltning og hvordan man vil imødegå udviklingen ved at tilpasse til nutidens og fremtidens driftsmetoder og begravelsesbehov. Særligt skal man være bevidst om, at forholdene kan skifte og det derfor kan være nødvendigt at forberede sig på en ny situation i fremtiden. Hvad der er en forstadskirkegård i dag er måske en bykirkegård med bykirkegårdens udfordringer i morgen.

Kilde

Kjøller, C.P., 2013. Cemeteries – Organisation, management and innovation. ph.d.-afhandling, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns universitet, Frederiksberg. ■

Hvor trangt vil du sidde i det, hvis du mister jobbet?

Få op til 49.600 kroner om måneden – tegn FTF-A Lønsikring.

Du får de første 3 måneder til **HALV PRIS**.

Få mere at vide om FTF-A Lønsikring. Sms* **Lønsikring** til **1980**, så ringer vi dig op.

Eller ring direkte til os på **70 13 13 00**. Læs mere på ftf-a.dk

*Alm. sms-takst

FTFA
den danske

A-KASSE FOR ANSATTE PÅ KIRKEGÅRDE

KIRKEGÅRDE FOR FODBOLDFANS

Af Lene Halkjær Jensen, lene.bladet@mail.dk

Hvis kærligheden til fodbold og en bestemt fodboldklub har optaget en stor del af livet; så er det godt at have været tilhænger af en klub, der kan tilbyde en vidtrækkende service til deres fans; nemlig egen kirkegård...

Fodboldklubben Boca Juniors i Buenos Aires, Argentina åbnede verdens første officielle kirkegård for klubbens fans og spillere i 2007. Inspirationen til kirkegården kom dels fra de mange gravsteder på Buenos Aires' kirkegårde, der er udsmykket med klubbens farver og merchandise, men også fra en mangeårig og efterhånden ret omfattende praksis, der blev udført af pårørende til klubbens mest dedikerede fans: Ønsket om at få den afdøde tilhængers aske spredt ud over græsset på La Bombonera, klubbens hjemmebane. Omfanget af denne uofficielle praksis var efterhånden blevet så voldsomt, at det gav problemer i forhold til at vedligeholde græsset på banen. Efter åbningen af kirkegården blev flere af Boca Juniors tidligere stjernespillere genbegravet her – og klubben har sågar reserveret en gratis plads, som en gave, til klubbens største og mest kendte fodboldstjerne; Diego Maradona. Maradona har dog ikke tilkendegivet om han ønsker at gøre brug af tilbuddet...

Fra HSV Grabfeld i Hamborg er der udsigt til Hamburger Sport-Vereins hjemmebane, Nordbank Arena. Foto: Frisia Orientalis, GNU Free Documentation License.

I 2015 åbner den brasilianske sportsklub Corinthians i São Paulo en kirkegård med 70.000 pladser til klubbens fans og spillere. Klubbens fans kan bl.a. vælge en samlet pakke med gravplads og en ceremoni i klubbens egne lokaler; med kisteflag i klubbens farver og et kor, der synger Corinthians slagsange.

Også tyske fodboldfans kan få deres sidste hvilested i klubfarverne: Hamburger Sport-Verein åbnede deres kirkegård i 2008. Kirkegården er udformet, så den ligner en tilskuertribune og ligger tæt på holdets hjemmebane Nordbank Arena. Schalke 04 tilbyder også egen kirkegård. Den åbnede i 2012 og er anlagt omkring et centrum, der – selvfølgelig – er en fodboldbane i miniformat. Andre tyske klubber tilbyder kister og urner, der er dekoreret med holdets logo og farver.

Er man FC Barcelona-fan, er der også håb om et sidste hvilested i klubbens favn: Det legendariske stadion Camp Nou rummer et kolumbarium med 500 pladser – og grundet den store efterspørgsel på pladserne, er det planlagt at en kommende modernisering af stadion også skal omfatte et nyt kolumbarium med plads til 30.000 urner.

IHI minigravere

Salg - service - reservedele

IHI 12VXE

- Egenvægt 1260 kg
- Gravedybde 2010 mm
- Udskydelige bæltter 870-1130 mm
- Mekanisk hurtigskifte
- 30 cm graveskovi
- Lille og stærk maskine

Kampagnepris
139.000,-

Exkl. moms

Christian Petersen · mobil 25 75 71 45 (Sønderjylland og Fyn)
Julius Bjerg · mobil 40 33 26 61 (Resten af landet)

Holst-Maskiner

IHI · Venieri · Giant · Merlo · Orsi · Kroghejse- & Tipvogne

Brdr. Holst Sørensen A/S

Obbekærvej 105-107 · 6760 Ribe · tlf. 76 88 44 00 · www.bhsrbe.dk

Norcar DK

tlf. 9621 9020

Den perfekte hjælper på kirkegården:

Norcar 755

- Knækstyret
- Har ekstremt snæver venderadius
- Konstrueret med henblik på ergonomi og sikkerhed
- Alle funktioner styres fra et joystick
- Minimal belastning af underlaget
- Smidig i trange omgivelser
- 4-hjulstrukket
- 20 hK Kubota dieselmotor
- Lav egenvægt
- Stort redskabs program, bla. Løvsuger - Gangraver - Gravsstenstang m.m.

norcar

Læs mere på www.norcar.com

Ring for nærmere info eller demo af maskinen.

Professionel rod-, stød- og stubfræsning gennem 34 år

Hækfræsning

er et af vore mest efterspurgte fræseprodukter når man skånsomt og effektivt vil fjerne rødderne fra et vildvokset buskads eller en gammel hæk.

Hasselholm AB - Box 263 - SE-441 25 Alingsås
Tel. +46 (0)322-502 90 Fax +46 (0)322-551 80 -
www.hasselholm.se - info@hasselholm.se
Vort gratisnummer: 80 88 12 16

WEIDEMANN

YANMAR

AMMANN

Vinterkampagne med stærke finansieringspriser

Gælder også modellerne:
Weidemann 1370 KABINE
Weidemann 5080 TELE

Weidemann 1160 PLUS:

Variabel leasingydelse pt.

pr. måned fra kun kr. 2.160,-

Weidemann 5080:

Variabel leasingydelse pt.

pr. måned fra kun kr. 4.868,-

WEIDEMANN

Juleåbent hus d. 30. december kl. 10 - 16 i Hadsten
se www.stemas.dk eller facebook for aktiviteter på dagen

Søren	Midt- og Nordjylland	20 32 70 34
Henrik	Midt- og Nordjylland	20 29 23 87
Peter	Syddjylland/Fyn	20 25 88 98
Henning	Vestjylland	21 42 66 76
Hans Peter	Sjælland	40 30 75 49

STEMAS
member of JMM GROUP, Scandinavia

MARKEDETS
STÆRKESTE
PARTNER

www.stemas.dk
stemas@stemas.dk

Medlem af
Maskinteværdselsens
del blå stempl

UBEMIDLEDE – BETALING FOR GRAVSTED

af Lene Halkjær Jensen,
lene.bladet@mail.dk

Når en ubemidlet borger dør, vil den afdøde ofte blive kremeret og urnen nedsat i den anonyme fællesgrav. Kirkeministeriet har nu slået fast, at § 16 i Lov om kirkebygninger og kirkegårde ikke medfører, at kirkegården også skal vedligeholde en ubemidlet borgers gravplads uden beregning. Vedligeholdelsen af gravpladsen (f.eks. græsklipning) skal betales af den afdøde, ubemidlede borgers bopælskommune. Foto: Vagn Andersen

Vi er nok alle bekendt med § 16 i Lov om kirkebygninger og kirkegårde, hvor det bl.a. fremgår at ”Der skal altid være adgang for ubemidlede til at få et gravsted udlagt uden vederlag”. Men hvilke ydelser er det så egentlig, at kirkegården skal levere uden beregning, når vi skal overholde loven, jf. formuleringen ”et gravsted udlagt uden vederlag”?

Kisten med den afdøde skal enten begravnes eller kremeres, og ved kremering, skal urnen efterfølgende nedsættes, eller asken kan spredes over åbent hav. Når kisten eller urnen nedsættes på en kirkegård, skal gravstedet opretholdes i den tid, som fredningsbestemmelserne på den enkelte kirkegård fastsætter. Gravsteder passer ikke sig selv; de kræver en eller anden form for vedligeholdelse, uanset hvilken type af gravsted, der er tale om.

Det førnævnte er alt sammen ydelser, der er nødvendige, når en afdød skal stedes til hvile på sømmelig vis.

Det står klart, at folkekirkens kirkegårde skal stille selve gravpladsen til rådighed for sognets ubemidlede borgere uden beregning. Men er udgifterne til kremering og urnenedsættelse eller en gravkastning, samt vedligeholdelse af gravstedet i fredningsperioden også omfattet af formuleringen ”et gravsted udlagt uden vederlag”, og er det dermed ydelser, som krematorierne og kirkegårdene skal levere uden beregning?

Svar fra Kirkeministeriet

Foreningen af Danske Kirkegårdsledere (FDK) har rettet henvendelse til Kirkeministeriet, for at få præciseret hvilke ydelser, kirkegårdene og krematorierne er forpligtiget til at

levere uden beregning, jf. § 16 i Lov om kirkebygninger og kirkegårde.

Svaret var ganske klart: Kirkegårdene skal kun stille selve gravpladsen til rådighed uden vederlag. Alle øvrige udgifter, så som vedligeholdelse af gravpladsen, urnenedsættelse eller gravkastning, skal betales af den kommune, hvor den afdøde, ubemidlede borger havde bopæl ved sin død. Det samme gør sig gældende ved en kremation: Udgiften hertil skal betales af afdødes bopælskommune.

Jf. den enkelte kirkegårds taksregulativ, kan der ydes tilskud til medlemmer af folkekirken i forbindelse med betaling for gravkastning eller urnenedsættelse på en af folkekirkens kirkegårde.

For de kirkegårde og krematorier, der bestyres af kommunalbestyrelsen, bestemmer kommunalbestyrelsen hvilken takstregulering, der skal anvendes ved fastsættelsen af takster på kommunens kirkegårde og krematorium. ■

Kirkeministeriets notat af 20. oktober 2014

Sammenfatning

"Ubemidlede kan få et gravsted stillet til rådighed uden vederlag. Det indebærer, at kirkegården ikke kan kræve betaling for erhvervelsen af gravstedet, jf. pkt. 3 og 4.

Adgangen til at få et gravsted stillet vederlagsfrit til rådighed omfatter alene udlægningen af gravstedet. Andre ydelser i tilknytning til begravelsen som gravning og tilkastning er ikke omfattet af bestemmelsen. Det beror på den enkelte kirkegårds takstfastsættelse, om der ydes tilskud til gravning og tilkastning, for så vidt angår medlemmer af folkekirken.

Kremation er heller ikke omfattet af bestemmelsen om ubemidlede adgang til at få et gravsted udlagt uden vederlag. For så vidt angår taksterne for folkekirkeligt bestyrede krematorier, kan det være besluttet, at der ydes tilskud til medlemmer af folkekirken, jf. pkt. 8.

Renholdelse og vedligeholdelse af gravsted skal der altid betales for, og der kan ikke ydes tilskud til medlemmer af folkekirken, jf. pkt. 7.

Afgørelsen af hvorvidt afdøde er ubemidlet, tilkommer de sociale myndigheder, det vil sige kommunen, jf. pkt. 4.

I de tilfælde hvor kommunen afgør, at der er tale om en ubemidlet, og hvor kommunen skal afholde begravelsesomkostningerne, er det Kirkeministeriets opfattelse, at kirkegården er forpligtet til at udlægget et gravsted vederlagsfrit.

Betaling for andre ydelser som gravning, tilkastning, renholdelse og vedligeholdelse af gravsted m.v. må afholdes af kommunen i overensstemmelse med de for kirkegården og krematoriet fastsatte takster herfor."

Kirkeministeriets notat kan ses i sin helhed på FDK's hjemmeside www.danskekirkegaarde.dk

Folkekirkens kirkegårde kan i taksregulativet fastsætte, at der gives et tilskud til folkekirkens medlemmer i forbindelse med erhvervelse af gravsted, urnenedsættelse eller gravkastning. For nogle kirkegårdes vedkommende, er dette tilskud fastsat til 100 % af den beregnede kostpris. Foto: Vagn Andersen

GRANDÆKNINGS-DAGE PÅ FREDERIKSSUND KIRKEGÅRD

Af Judith Pearce, kirkegaarden@mail.tele.dk
Kirkegårdsleder, Frederikssund Kirkegård
Foto: Vagn Andersen

Der var mange flot pyntede gravsteder på Frederikssund Kirkegård efter de to grandækningsdage.

Den 27. og 28. oktober 2014 var Frederikssund Kirkegård vært for årets grandæknings dage.

De inviterede kirkegårde var hovedsaglig bykirkegårde fra Helsingør Stift.

Vores ønske til dagene var at danne ramme om en hyggelig dag, hvor

- Nye folk til opgaven kunne få en god instruktion af en erfaren granlægger, som ikke nødvendigvis var fra egen kirkegård
- Erfarne folk kunne få lidt ny inspiration til grandækning
- Vidensdeling omkring gran og grandækning
- Samvær og erfarings udveksling om alt andet

Efter frokosten var det tid til evaluering af de pyntede gravsteder.

En granddekoration i en oasisblok kan laves hurtigt – og i en fornuftig arbejdsstilling.

Dekorationer laves indendørs

Da jeg havde hørt at kirkegårdene i Roskilde var begyndt at lave granddekorationer indendørs, blev jeg inspireret til at invitere overgartner Barbara Joos til at fortælle os lidt om det. Vi startede begge dage med morgenmad i Præstegården, og da den værste sult var stillet, fortalte Barbara, med gode billeder og illustrationer om deres dekorationer.

Her laves dekorationer til gravsteder indendørs, under gode ergonomiske forhold, og tilpasset de enkeltes arbejdsrytme. Dekorationerne laves på en krydsfinerplade og transporteres ud til gravstedet, hvor de rystes af pladen. Resten af granet lægges på stedet omkring dekorationen. Her spares nogle timer på knæ, nogle timer i mørket og i dårligt vejr.

Det var både spændende og inspirerende at høre om nye metoder og det gav anledning til mange gode snakke efterfølgende ude på kirkegården; om hvordan det kunne tilpasses andre kirkegårde.

Jeg er sikker på at Roskilde gerne vil vise frem og modtage besøg, hvis I kontakter dem.

Inspiration og flotte granddækninger

Der var stor opbakning til de 2 dage – 45 tilmeldte om

mandagen og 50 om tirsdagen. Gravstederne blev pyntet og granddækket i flot solskinsvejr og mindst 17 grader!

Der blev snakket, forklaret, og resultat var meget flot. Vi havde god tid, så der blev delt erfaringer med dekorationer og pynt. En kirkegård laver dekorationer i oasis på meget kort tid, en anden laver dekorationer i hånden og sætter ud på gravstederne bagefter – begge dele med en ok arbejdsstilling. Vi fik meget at tænke over og videreudvikle på. Gartnerne fra Frederikssund kirkegård tog grupper på rundvisninger, for - alt efter interesse - at se på stauder, nyplantninger, maskiner eller kirkegårds-katten.

Et par gode dage

Der var en god, hyggelig stemning og vi fornemmede at alle var glade: "Det var super sjovt" og "en god dag" var nogle af kommentarerne. Biksemad med rødbeder blev indtaget til frokost - ingen klager her heller...

Efter frokost gik vi alle sammen forbi de pyntede gravsteder, til evaluering og ros.

To rigtig gode dage, med mange positive reaktioner fra besøgende på kirkegården efterfølgende. ■

BEHØVER VEJEN TIL KIRKEN AT VÆRE BESVÆRLIG?

Løse perlesten på kirkens stiarealer kan give gener i form af gangbesvær og støv.

Grene Naturkirkegård

En fast belægning kan komme disse gener til livs og give fordele såsom:

- Let og ubesværet gang.
- Ingen støv.
- Fast belægning, ingen løse sten.
- Arkitektonisk flot løsning.
- Langt mindre vedligeholdelse.
- Passer godt ind i naturen.
- Lang holdbarhed.

INGEN LØSE STEN
DE ER LIMET FAST

Gjellerup kirke

DANSK OVERFLADEBEHANDLING I/S
Rugårdsvej 206 5464 Brenderup
Tel. 6444 2533 dob.dk

KVALITET - OG TID TIL OMHU

Et miljøvenligt valg - det gør en forskel

Testet af Dansk Teknologisk Institut.

KIRKENS FORUM

Af Jens Zorn Thorsen, jeztho@gmail.com

Kirkens Forum blev afholdt den 12. og 13. november 2014 i Fredericias messehal C.

”Den danske folkekirkes samlede årlige økonomi er på 7,7 mia. og en stor del af posterne er administreret af de enkelte menighedsråd. På den nye fagmesse KIRKENS FORUM samler vi alle de leverandører, der arbejder på området og inviterer menighedsråd og beslutningstagere til at møde dem live i to dage midt i Danmark hos MESSE C i Fredericia.”

Sådan præsenteres messen på dens egen hjemmeside www.kirkensforum.dk. Messen blev afviklet professionelt og man får et godt og hurtigt overblik på messens hjemmeside som udstiller, presse og besøgende.

Programmet dækker bredt og for kirkegårdene var der bl.a. en stor og relevant maskinudstilling, to markante

brancherelaterede IT leverandører, adskillige byggerådgivere og flere interessante foredrag om lovgivning, arbejdsmiljø og byggesagsbehandling”, samt ikke mindst lejlighed til at netværke med besøgende og leverandører.

Entréen var gratis og man kunne købe 2 store kopper kaffe et rundstykke og et stk. wienerbrød for kr. 45,- og der var gratis kaffe til udstillerne. Standene var alle sirligt og indbydende indrettet.

Messen får 5½ stjerner ud af 6. De fem stjerner for overskuelighed, faglig relevans og tilrettelæggelse samt et passende prisniveau. Den halve stjerne er faldet ud fordi der med mellemrum var et generende højt lydniveau fra musikalske aktiviteter på standene. Initiativet fortjener en gentagelse.

D. 13. november kunne man høre Biskop Peter Fischer-Møller fortælle om Grøn Kirke, der er et netværk af danske kirker og kirkelige organisationer. Formålet med Grøn Kirke er at inspirere til at gøre hensynet til miljø og klima til en naturlig del af det daglige arbejde og praksis.

For første gang omfattede Kirkens Forum også en udstilling af maskiner til kirkegården, men udstillerne kunne vist godt have ønsket, at flere kirkegårdsansatte havde haft tid til at hive en dag ud af kalenderen og besøge udstillingen.

INDTRYK FRA NORDISK SEMINAR I GØTEBORG

Tekst og Foto: Lene Halkjær Jensen,
lene.bladet@mail.dk

Formstøbte gravminder, der skal ligne en granitsten og glasgravminder med mulighed for valg af forskellige motiver, var blot nogle af de mange forskelligartede typer af gravminder, der var udstillet.

Nordisk seminar for ledere på de nordiske kirkegårde og krematorier blev afholdt i Gøteborg d. 9. – 10. november. Undervejs var der afsat tid til at besøge Kirkegårds & Begravelsesmessen Vilorum.

44 ledere fra de nordiske lande var mødt op; her i blandt 13 deltagere fra Danmark. Deltagerne var indkvarteret på Hotel Gothia Towers, der er opført i tilknytning til Svenska Mässan, hvor Kirkegårds & Begravelsesmessen Vilorum samtidig fandt sted.

Søndag d. 9. november

Søndagens program bød på tid til besøg på messen, samt en gennemgang af de seneste ændringer i begravelseslov-

givningen i Norge og Sverige. I Sverige er man bl.a. ved at undersøge de økonomiske konsekvenser af, at der pr. 1. januar 2016 skal indføres en ensartet begravelsesskat på landsplan. I Norge blev kistepåbuddet ophævet i 2012 af hensyn til begravelseskikkene indenfor andre trosretninger. I Sverige og især Norge er der generelt stor opmærksomhed på, at kirkegårdene er gravpladser, der skal kunne imødekomme og rumme mange forskellige trosretninger, livssyn og ønsker, og at lovgivningen i stigende grad skal indrettes derefter.

Mandag d. 10. november

Mandag formiddag blev deltagerne klogere på nordens religiøse og kulturelle historie og fik et par gode råd om

Man kan mindes sine kære på mange måder; et smykke med den afdødes fingeraftryk eller hvad med at indramme nøglen til kisten og hænge den op på væggen...

Sommerfuglen sidder kun fast med en magnet og kan gemmes som et minde. "Mavebæltet" om urnen kan tilføjes en personlig hilsen.

tilgangen til de mennesker vi møder i dagligdagen.

Universitetslektor Martin Berntson gennemhullede 3 myter om religion og multikultur i Norden.

- Myten om Nordens monokulturelle historie er et idealbillede, der er skabt af 1800-tallets romantikere. Mange nordboere udvandrede i 18- og 1900-tallet. 3-400 år før det, var hollændere, belgiere og skotter med til at opbygge nordens handelsliv og byer.
- Religioner er ikke uforandrede og ensartede. Jo lavere en befolknings uddannelsesniveau er, des mere forenklet er religionsdyrkelsen. Når mennesker flygter fra deres hjemland, ændres også deres religionsdyrkelse: De vil enten assimilere sig i det nye land og der sker en langsom

ændring/ tilpasning i religionsdyrkelsen. Et eksempel på denne tilpasning kan nu ses i Oslo, hvor en muslimsk bedemand står for ca. 90 % af de muslimske begravelser. Det har været med til at standardisere de muslimske begravelsesritualer og på trods af, at begravelse uden brug af kiste er blevet tilladt i Norge, er brugen af en kiste blevet det mest almindelige for muslimerne i Oslo. Modsat kan der ske en forstærkning/ ortodoksificering af religionen fra hjemlandet.

- Kristendommen er ikke et vesterlandsk fænomen; den stammer oprindeligt fra Mellemøsten. Den største tilvækst i tilhængere af kristendommen sker i vore dage i Afrika, Asien og Latinamerika.

Kviberg Kirkegård blev indviet i 1935 og er med sine 130 hektar Nordeuropas næststørste kirkegård.

Efter ulykken i Bollebygd, hvor en 8-årig pige blev dræbt af en væltende gravsten, er der kommet meget fokus på sikkerheden på de svenske kirkegårde. Fra Örgryte Gamle Kirkegård.

Gillis Edman, der er formand for de svenske bedemænds brancheforening fortalte om sit mangeårige virke indenfor branchen og delte ud af sine erfaringer. Hans holdning var, at vi skulle vælge at være empatiske og virkelig "møde" de mennesker, vi støder på i vores daglige arbejde. Han brugte et meget billedligt eksempel på forskellen mellem at udvise empati, som kan håndteres professionelt og på sympati, som i længden kan være skadeligt for os selv indenfor vores branche:

Man ser en person, der er faldet gennem en våge i isen på en sø

- Den empatiske reaktion: Man går hen til kanten af vågen og siger "Det ser godt nok koldt ud".
- Den sympatiske reaktion: Man går hen til personen i vågen og siger "Jeg kommer ned og varmer dig".

Resten af mandagen var der tid til besøg på messen og en regnvåd tur rundt i Gøteborg. På Kirkegårds & Begravelses-messen Vilorum kunne man bl.a. se eksempler på forskellige typer af gravminder, urner og kister, samt måder at mindes den afdøde på, som endnu ikke har vundet indpas i Danmark. ■

INDTRYK FRA NORDISK SEMINAR I GØTEBORG

SITTA TILSAMMANS

Tekst og Foto: Lene Halkjær Jensen,
lene.bladet@mail.dk

”Sitta tilsammans” var titlen på det vindende gravminde i den designkonkurrence, som den svenske kirkes arbejdsgiverorganisation udskrev tidligere på året. Formålet med designkonkurrencen var at udvikle og forny gravminderne på kirkegårdene; både i form og materialevalg.

Den svenske kirkes arbejdsgiverorganisation modtog ca. 260 forslag til nye gravminder. De 4 udvalgte forslag blev udstillet på Kirkegårds & Begravelsesmessen Vilorum d. 9. – 10. november i Göteborg, hvor vinderen blev udpeget.

Designkonkurrencen

Designkonkurrencen havde overskriften ”Skal en gravsten

være af sten?” og opfordrede dermed deltagerne til at fremsende forslag med gravminder, der var udført i alternative materialer. Ud over det, skulle de indsendte forslag til gravminder leve op til flg. kriterier:

- Materialet, udformningen og forslagens indhold skal være værdigt og funktionelt i forhold til sammenhængen på en kirkegård
- Vejrfast i forhold til nedbør, temperatur og sollys og have en holdbarhed på minimum 25 år
- Let at montere, vedligeholde og fjerne igen
- Sikker for personale og besøgende i forhold til ulykkestilfælde og andre risici.
- Biologisk nedbrydeligt, fremstillet af genbrugsmaterialer eller med mulighed for genanvendelse ■

Vinderforlaget - Sitta tilsammans

Per Brandstedt, Karleby Surprise Laboratory

Gravminderne udføres i svensk eg, der enten anvendes ubehandlet eller overfladen kan brændes eller behandles med linolie.

Konceptet er en siddeplads, der indbyder til en stund sammen med den, man har i tankerne. Formen kan varieres.

Tinne

Monica Sandberg, Landskapsgruppen AB i Lund og Markus Magnosson, White arkitekter AB i Malmö.

Gravminderne udføres i træ, med en top af støbt bronze og aluminium. Formen er ens, men træsorten og udsmykningen (toppen) kan varieres.

Refleksion

Jacob Sjöblom

Pladerne udføres i poleret rustfrit stål, der på afstand reflekterer omgivelserne – og himlen, når man kommer tættere på. Inskriptioner, dekorationer og størrelse kan varieres.

Gravpyra

Karl-Johan Sellberg, Västres Frölunda

De organisk formede gravminder udføres i glas, der kan have en glat eller frostet overflade. Glasset kan have forskellige farver.

INDTRYK FRA NORDISK SEMINAR I GÖTEBORG

FRYSETØRRING AF LIG MARKEDSFØRES SOM ØKOLO- GISK BEGRAVELSESFORM

Af Jens Dejgaard Jensen,
j dj@hvejsel.eu

Nogen husker måske svenske Susanne Wiigh-Mäsak, som for nogle år siden tiltrak sig masser af opmærksomhed: Hun hævdede at frysetørring af vore døde var et både værdigt og godt alternativ til kremering og begravelse.

Promessa® hedder firmaet som promoverer promession, som frysetørring af lig kaldes. Metodens ophavskvinde, Susanne Wiigh-Mäsak, har med stor stædighed hævdet metodens fordele, som at det frysetørrede lig omsættes meget hurtigt i jorden, samt at det samfundsøkonomisk er de traditionelle metoder overlegent.

For 10-12 år siden var der masser af presseomtale. Problemet var dog at metoden ikke blev afprøvet i praksis. Men måske sker det snart? I hvert fald oplyste Sveriges Kyrkogårds- och Krematorieförbund på det nordiske seminar i Göteborg 10. november, at man forventer en ændring af den svenske begravelseslov, som vil muliggøre at metoden kan blive afprøvet.

Indtil da kan du se mere på www.promessa.se. Men læs også lige den kritiske gennemgang af frysetørring som metode på http://www.skkf.se/sites/default/files/editorial/promessa_Ola_I.pdf.

Promessa hævder, at et lig som er kølet ned med flydende kvælstof til -196o, ved hjælp af vibrationer kan omdannes til et fint pulver. I det andet link hævder en erfaren anatom, om den dybfrosne krop (ved -196o): "en mycket hårt nedkyld vävnadsbit är oerhört hård och oerhört svår att få sönder." ■

Susanne Wiigh-Mäsak prøver på come-back med frysetørring af lig. Billede fra www.promessa.se

RUSTMOTORCYKEL

Af Lene Halkjær Jensen, lene.bladet@mail.dk

Ønsket om at begravelsesceremonien skal være personlig fra start til slut, har nu fået Begravelse Danmark til at investere i en Harley Davidson rustmotorcykel.

Det er efterhånden blevet ganske almindeligt, at livets store begivenheder; så som dåben, konfirmationen og brylluppet skal være noget helt særligt. Og hvorfor skulle begravelsesceremonien skille sig ud...

Et stigende antal af begravelsesceremonierne skal have et personligt tilsnit – og nu kan alle MC-entusiaster altså se frem til at den allersidste køretur kan foregå på passende vis; i en rustmotorcykel.

I bl.a. USA, England og Tyskland er kørsel med rustmotorcykel blevet en succes. Og der er basis for at det også bliver populært herhjemme; idet ca. 150.000 danskere

ejer en motorcykel og antallet er stigende.

Rustmotorcyklen kommer til at køre i hele landet og førerne er 2 erfarne bedemænd, der begge har en mangeårig passion for MC. Prisen er kr. 5.800,- for en dag.

Kilde: Pressemeldelse fra Begravelse Danmark

Begravelse Danmarks rustmotorcykel

- Harley Davidson Ultra Electra Glide fra 2013.
- V motor med 6 gear
- Slagvolumen på 1802 ccm
- 98 hk
- Motorcyklen har kostet ca. 600.000 kr.

STAMA Maxi Truck 48v 4WD
Markedets eneste 4WD el truck!. Stort udstyrsprogram, trækraft og lasteevne. Kan leveres indregistreret og med lithium batterier. Laster 1500 kg

STAMA Micro Truck
Smart og handy lille ståtruck med vippelad, der kan komme ind alle steder. Nem på- og afstigning. Kan leveres med blomsterstativ og andet tilbehør

STAMA Multi Truck 48v
1 meter bred arbejdshest, der kan komme frem på selv de smalleste stier. Stort udstyrsprogram, kan leveres indregistreret og med lithium batterier

STAMA-HTF

STENSBALLE

NESBO

Se og prøv det store udvalg af STAMA og HTF maskiner hos nedenstående forhandlere, og hør hvor let du kan få en nemmere hverdag

Sønderborg Skov - Park og Have Aps
Herning Skov, Have & Park
HN Maskiner
Hans Holm A/S
Anker Bjerre A/S
Glamsbjerg Maskin Center A/S

Vemas A/S
Almas Park & Fritid A/S
Servicegården, Nørre Alslev
Varde Have og Skovmaskiner Aps
Lyngfeldt A/S
Havdrup Maskinforretning A/S

HTF Farmer Truck
Robust og stærk maskine. Laster op til 500 kg. Fåes med el- eller benzinmotor. Leveres med 3 vejs tiplad og hydraulisk fremdrift

HTF Løvsuger MK VII
Superstærk løvsuger, der kommer ind overalt - også hvor pladsen er trang. Nem og sikker at arbejde med. Kan betjenes fra flere vinkler

HTF Minilaster
Effektiv køretøj til transport og udendørs vedligehold. Mange tilbehørmuligheder. Kan leveres i el, diesel eller benzin

KREMATORIEKURSUS

Af Erik Bach,
eb@aarhus.dk

Etik i forbindelse med krematoriedrift var et emne, der optog mange af kursisterne. Foto: Tommy Christensen.

I dagene 21. til 24. oktober 2014 var der verdenspremiere på det nye grundkursus.

Der var 18 engagerede deltagere på kurset, der blev afholdt dels i Svendborg krematorium og dels på Danhostel Svendborg, hvor også indlogering fandt sted. Kursusmateriale/-kompendie blev udleveret ved kursusstart og havde forinden gennemgået en kraftig opdatering. Endvidere var der udarbejdet en række PowerPoints til undervisningen.

Program for krematoriegrundkursus 2014

Tirsdag d. 21. oktober

- Arbejdsmiljø og etik ved krematoriedrift
- Besøg hos Svendborg Begravelsesforretning v/Peter Honoré

Onsdag d. 22. oktober

- Ovnens opbygning
- Kort gennemgang af de tekniske anlæg
- Forbrændingsteknik
- Håndtering af miljøfarligt affald
- DFW-brugere ekskursion til Svendborg Krematorium
- Flexcon-brugere - automatik og styring

Torsdag d. 23. oktober

- Arbejdsdagen for en krematør, v/ Tony Fryklund
- Mødet med mennesker i sorg, v/sognepræst Mette Jørgensen
- Udveksling af erfaringer i forhold til sognepræstens indlæg
- Miljølovgivning og varmegenvinding
- DFW-brugere ekskursion til Svendborg Krematorium
- Flexcon-brugere - automatik og styring

Onsdag og torsdag eftermiddag var der ekskursjon til Svendborg Krematorium, hvor brugerne af DFW-ovne kunne få teknikken gennemgået i praksis. Foto: Tommy Christensen.

Fredag d. 24. oktober

- Filterdrift i Danmark
- Administration og "papirgang" samt historisk tilbageblik
- Evaluering

Ved evalueringen blev der udtrykt stor tilfredshed med både indhold og rammer. Punktet vedrørende etik var af praktiske grunde flyttet fra starten til slutningen af kurset. Det ville kursisterne gerne have haft i starten, da netop det emne optog mange af deltagerne. Der blev ved afslutningen udleveret kursusbeviser til deltagerne.

DKL overvejer at gentage kurset i løbet af 2015 for en bredere kreds. ■

Træ

- beskæring
- plantning
- fældning
- flytning
- rodfræsning og rådgivning

KS Tree Care ApS
 Ingegårdsvej 11 · 4340 Tølløse
www.ks-treecare.dk
 E-mail: ks@ks-treecare.dk

Steen Kristensen Tlf.: 59 18 50 77
 Kim Poulsen Tlf.: 43 45 11 90

ASKESPREDNING MED VAND

Tekst og foto af
Lene Halkjær Jensen, lene.bladet@mail.dk

Kerepesi Cemetery (Fiumei úti sírkert) i Budapest blev åbnet i 1847 og er en af de ældste kirkegårde i Ungarn, der er bevaret i sin helhed. Her ligger mange af landets kendte personligheder begravet. Kirkegården rummer en stor rigdom af historiske mausolæer, statuer og monumenter.

I Ungarns hovedstad Budapest, har man siden 1984 praktiseret askespredning med vand. Det er blevet populært og har sikkert været en medvirkende årsag til at få kremeringsprocenten i Budapest op på 85; i et land, hvor hovedparten af befolkningen er katolikker, og hvor kun ca. 36 % på landsplan vælger kremering.

Kirkegårdene i Budapest drives af et kommunalt ejet selskab og alle takster for begravelses- og kirkegårdsydelser er fastsat ved lov. Selskabet - Budapesti Temetkezési Intézet ZRT - kan levere alle de ydelser, der i Danmark dækkes af kirkegårdene og bedemændene tilsammen. Der findes også private bedemænd, der dog kun må operere udenfor kirke-

gårdene og som er bundet af de lovbestemte priser for nogle af ydelserne.

Kremering

Kremering og askespredning har for alvor vundet indpas i Budapest gennem de seneste årtier; og i Ungarn er det tilladt at sprede asken fra fly eller båd over udvalgte strækninger af floden Donau.

Repræsentanter fra Budapesti Temetkezési Intézet ZRT peger selv på, at økonomien spiller en rolle i den forholdsvis høje andel af askespredninger i Budapest: Som i Danmark er en kremering billigere end en kistebegravelse og køb af

gravplads for en 25-årig periode - og prisen har en betydning i et land, hvor den almindelige borgers købekraft er under pres.

Askespredning med vand

På 2 af de 15 kirkegårde i Budapest, kan man få asken spredt med vand. Konceptet er udviklet af Budapesti Temetkezési Intézet ZRT og blev afprøvet med aske fra dyr, inden det blev taget i brug til spredning af aske fra mennesker.

Askespredningen foregår ved at asken først skal findeles/ pulveriseres lidt mere end man normalt ville gøre, hvis asken skal sættes ned i en urne. Herefter anbringes asken i en specielt fremstillet spredningsurne med små sprækker, som der åbnes op til under selve spredningen. Urnen med

asken placeres på en centrifuge, der drejer urnen hurtigt rundt, så asken slynges ud af sprækkerne. Dette foregår indenfor en ring af fontæner, hvor vandet fra fontænerne opfanger asken og skyller det ned i en 8 meter dyb brønd, fyldt med knytnevstore sten, hvor asken aflejres. Systemet er lukket, så asken ikke kommer i forbindelse med det almindelige spille- eller drikkevand. Askespredningen foregår ved en lille musikledsaget ceremoni, som de pårørende kan overvære. Efterfølgende kan familien få den afdødes navn sat på en af de mange mindesten, der er opstillet i et særskilt anlæg ved askespredningspladsen. Budapesti Temetkezési Intézet ZRT driver også Budapests eneste krematorium, hvor der fortages ca. 17.000 kremeringer om året. På de 2 kirkegårde, foretages der mellem 3.600 og 4.200 askespredninger med vand hvert år; svarende til 20 – 25 % af de kremerede.

New Public Cemetery (Rákoskeresztúri sírkert) hører, med et areal på ca. 2 kvadratkilometer, til blandt Europas største kirkegårde. Den blev åbnet i 1886 og rummer - blandt meget andet - afdeling 301, hvor heltene/ martyrerne fra 1956-revolutionen er begravet.

ASKESPREDNINGSCEREMONIEN

Familien samles på askespredningspladsen og urnen ankommer i en eldrevet rustvogn og anbringes på et lille bord foran de pårørende.

Når asken skal spredes, placeres urnen på en søjle med en centrifuge og fontænerne startes. Urnen slynges nu rundt, så asken spredes ud. Asken opfanges af vandet fra fontænerne og skylles ned i brønden under søjlen med centrifugen. Når urnen er tømt og al asken er skyllet væk, stoppes fontænerne igen. Det hele varer 3 - 4 minutter og foregår under afspilning af et musikstykke.

De pårørende kan få den afdødes navn på en af de mange mindesten, der er opstillet i et særskilt anlæg ved siden af askespredningspladsen. Askespredning med vand finder sted på Kerepesi Cemetery(tv) og New Public Cemetery(th).

Professionel kisteløfter til kirkegårde, kapeller og krematorier

Hos Balle Innovation er vores mål at forbedre arbejdsmiljøet på kirkegårde, kapeller og krematorier. Det opnår vi ved at eliminere al manuelt løft, samt tunge skub og træk i kisten.

Fordele ved Balle kistevoget:

- Manøvrerdygtige og kan rotere om deres egen akse
- Fleksible i snævre rum
- Letløbende ruller med indbyggede kuglelejer
- Unik løfte højde, som gør det let at stable tre kister
- Forbedre arbejdsmiljøet væsentligt

Sammen med vores udtræksreol kan vi øge kiste kapaciteten væsentligt, selv i de mindste kølerum. Reolen fylder minimalt og har 3 hylder.

Kontakt os eller se mere på www.balleinnovation.dk

Balle INNOVATION

UDVIKLING AF INNOVATIVE LØSNINGER

Balle Innovation • Cedervej 2c • DK-7400 Herning
Tlf.: +45 7216 1755 • info@balleinnovation.dk

Komplette it-løsninger til kirker og kirkegårde

- Kirkegårdsadministration og -regnskab
- Mulighed for integration med GIAS, CPR, Den digitale dødsanmeldelse og e-Boks
- Adgang til gravstedssøgning og takstopslag fra sognets/kirkegårdens hjemmeside.

Kontakt os, og hør mere om, hvordan vores løsninger kan lette den daglige drift.

Telefon: 9928 3565 • E-mail: salg@brandssoft.dk

 EG Brandssoft www.eg.dk/kirke

Adding value to business

MULTI ONE®

Få altid en maskindemonstration og et tilbud på MultiOne før du køber en knækstyret minilæsser med teleskoparm

MultiOne leveres med over 170 forskellige redskaber, så den kan også løse dine opgaver

MultiOne findes i flere modelstørrelser, så der findes også en til dit behov

Find nærmeste lokale forhandler på www.hcpetersen.dk el. ring 76331133 for at arrangere en demonstration

HCP
Danmark

LOADMASTER
NYHED

DANSK PRODUCERET
KVALITETSMASKINE
MED UNIK **SERVICE, GARANTIORDNING**
& LAVE **DRIFTSOMKOSTNINGER**

LOADMASTER 830 M/UDSKUDSARM

Sejt trækkende 30 HK 3-cylinder KUBOTA motor.
Meget stabil maskine med lavt tyngdepunkt.
Hurtig fremdrift. Maskinen har altid fuld kontakt med underlaget ved kørsel i ujævn terræn.
Maskinen kan stilles på skrånende terræn.

TEKNISKE DATA

Længde: 240 cm. Bredde: 75-92 cm.
Højde: 178-207 cm. Egenvægt: 940 kg.
Løftekapacitet: 800/1.000 kg.
Hydraulikflow: 51 liter/min.
Hydrauliktryk: 210 bar.

Dan Sand

RING 96 56 41 00

Alle priser er eks. moms og fragt. Forbehold for trykfejl & prisstigninger.

DSN AS
N.A. JENSENSVEJ 1,
TORNBY
9850 HIRTSHALS
WWW.DANSAND.COM

SKOV & LANDSKAB

Kirkegårdskonferencen 2015

Onsdag den 18. marts 2015, Hotel Nyborg Strand

Fokus på kirkegårdens værdier

Kirkegården er et roligt sted i en hektisk verden. De frodige planter husker os på glæde, liv og vækst. Gravstederne vækker minder og fortæller kulturhistorie. Men værdierne passer ikke sig selv. Årets kirkegårdskonference ser på, hvordan man beskytter, synliggør og skaber nye værdier. Fredning er en mulighed, men også en udfordring, fordi kirkegårdene er dynamiske anlæg. Nye grønne rum, kunst eller nye gravstedstyper kan blive fremtidens kvaliteter. Og så skal vi måske blive bedre til at vise kirkegården frem. Mange mennesker har nemlig ikke det samme nære forhold til den lokale kirkegård som tidligere.

Hør blandt andet disse indlæg:

- **Kirkegårde og kultur – set fra ministerens stol**
Marianne Jelved, kirkeminister
- **Ti bud på kirkegårdens værdier og bevarelse af dem**
Elof Westergaard, fmd. for Foreningen for Kirkegårdskultur, biskop over Ribe Stift
- **Værdierne kan gøres mere synlige – for brugerne og omverdenen**
Jens Dejgaard Jensen, kirkegårdsleder, Silkeborg Kirkegård
- **Hvad gør kirkegården til et godt sted for de pårørende**
Anne Dahl Refshauge, landskabsarkitekt, ph.d., IGN

Firmaudstilling på Kirkegårdskonferencen 2015

Igen i år kan leverandører til kirkegårdssektoren få en firmastand på Kirkegårdskonferencen. Vi har plads til fem stande. Prisen er 7.500 kr. ekskl. moms og inklusiv én deltager på konferencen. Kontakt Christian P. Kjøller, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, cpk@ign.ku.dk eller tlf. 3533 6778.

Sted

Hotel Nyborg Strand

Pris

1.295 kr. ekskl. moms

Tilmelding

Tilmelding senest den 9. marts på www.ign.ku.dk/kirkegaard

Spørgsmål om tilmelding besvares af Tina Biel på tlf. 9627 2224 eller tb@organicer.dk

Yderligere oplysninger hos seniorkonsulent Tilde Tvedt på tlf. 3533 1772 eller tit@ign.ku.dk

Arrangører

Konferencen arrangeres i et samarbejde mellem Landsforeningen af Menighedsråd, Foreningen af Danske Kirkegårdsledere, Forbundet for Kirke- og Kirkegårdsansatte og Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning (IGN)

Se hele programmet på www.ign.ku.dk/kirkegaard

BOGUDGIVELSE:

FOLKEKIRKENS PERSONALE

Folkekirkens Personale

af Steffen Brunés

3. udgave 2014 – 239 sider, indbundet

Nyt Juridisk Forlag

Pris kr. 600,-

Bogen er udkommet og kan bestilles på www.djoef-forlag.dk

I de seneste 10 år har den folkekirkelige arbejdsplads undergået gennemgribende forandringer på en lang række områder. For præsterne ansat som tjenestemænd er der indført et helt nyt lønsystem, og der er kommet nye regler for rekruttering af provster. For kirkens øvrige ansatte har overenskomster afløst den hidtidige tjenestemandsansættelse.

Alle personalegrupper er omfattet af nye detaljerede regler for organisering af arbejdsmiljøindsatsen, som

samtidig er blevet opprioriteret, ligesom MUS, børneattester og ny teknologi er blevet standard. Disse og mange andre løn- og ansættelsesvilkår behandles i nærværende værk, som er tænkt som et opslagsværk for de mange frivillige og professionelle, der beskæftiger sig med folkekirkens personale.

Bogen er skrevet af Steffen Brunés, der er afdelingschef i Kirkeministeriets personaleafdeling.

Kärcher Group

makes a difference

SPAR
kr. 40.920,-*

* Eks. ved valg af 4 redskaber

Maskinerne er vist med ekstraudstyr

MIC 26 C Advanced Redskabsbærer

Redskabsbæreren MIC 26 C Advanced er vores nye model med 26 hk dieselmotor og fuldender Kärchers modeller i kompaktklassen.

Med Kärchers lave lydniveau og mange tilvalgsmuligheder gør vi alt for, at du kan sidde komfortabelt i markedets bedste førerplads. Til MIC 26 C Advanced kan der vælges redskaber fra vores store redskabsprogram bl.a. markedets bedste feje-sugeanlæg, saltspreder samt kantskærer m.m.

Nesbo fejmaskine, 120 cm

RM125 rotorklipper, 125 cm

Saltudlægger, Hydromann 100H

Nesbo V-plov, 130 cm

Udstyr

Radio m/CD & MP3

Opvarmede sidespejle

Gaffel/kugletræk

Kopholder

Justerbar hastighed på frontlift

Kampagnepris

kr. 199.995,-

Vejl. pris: kr. 220.295,-

Redskaber

Frit valg

kr. 19.995,-**

** Sælges kun ved køb af maskine

Alle vejledende priser er ekskl. moms
Kampagnen er gældende til 31.12.2014

STINE RAUN ARNEBERG

Af Stine Raun Arneberg, stine.arneberg@brøndbyøster-kirke.dk
Kirkegårdsleder, Brøndbyøster og Brøndbyvester Kirkegårde

Havde aldrig troet, at jeg skulle være gartner... Egentlig ville jeg gerne have arbejdet med dyr, men i stedet blev det jord under neglene. Selvom kærligheden til dyr absolut fylder meget i min hverdag.

Jeg kommer fra Nakskov på Lolland, og det gik således til, at min mor simpelthen fik opsnuset en læreplads til mig som gartner i Køge, nærmere betegnet i Bjæverskov. Så i august 1977 startede jeg som tomatgartner i Langeskov blomstergartneri, hvor jeg var i lære i 1 ½ år og i den forbindelse kom jeg også på gartnerskole på Fyn, på Søhus gartnerskole.

Tomater og blomster

Tilbage i tomatgartneriet i Køge, var vi 3 medarbejdere der drev stedet. Ejeren af gartneriet var i Grækenland for at starte et tomatgartneri op, hvilket viste sig at være en succes. Her hjemme i gartneriet stod vi på det tidspunkt for bl.a. salget af tomater til det daværende FDB.

Jeg arbejder efter min læretid på forskellige blomstergartnerier, og fik med dette i rygsækken, en god og solid erfaring med gartnerfaget.

Kirkegårdene i Brøndby

Året 1988 boede jeg i Tåstrup. Lærte min mand at kende og fik arbejde som gartner i Brøndby kommune. Fire år senere - i 1992 - fik jeg muligheden for at søge en stilling som gartner på Brøndbyøster kirkegård, og fik jobbet, på trods af der ikke tidligere havde været ansat piger som gartnere på kirkegården.

I 1994 blev stillingen som kirkegårdsleder på Brøndbyøster kirkegård ledig, den skulle jeg selvfølgelig søge. Det lykkedes mig at få jobbet, og vil i den forbindelse sige, at den daværende præst gav mig en rigtig god anbefaling, så jeg må vel have gjort mig bemærket.

"Jeg er én af dem der er meget privilegeret, da jeg nyder mit job."

Gravstenene på den gamle Brøndbyøster Kirkegård blev rejst op; nogle af dem står på sokler, der blev hentet på Assistens Kirkegård.

 PROFIL > STINE RAUN ARNEBERG

Urnelunden på Brøndbyvester nye kirkegård er blevet så populær, at der i år er lavet en ny afdeling magen til.

”Jeg har to dejlige hunde som jeg hver dag nyder at gå gode lange ture med, på marken og ved vandet: Kærligheden til dyr har aldrig sluppet mig.”

Efter 17 år - i oktober 2010 - påtog jeg mig jobbet som leder af Brøndbyvester kirkegård. Jeg varetager således ledelsesopgaver for de to kirkegårde, hvor der på Brøndbyvester er tre faste medarbejdere, en elev og en praktikant, og på Brøndbyvester er der fire faste medarbejdere samt en praktikant.

Jeg har også løbende haft folk i samfundstjeneste gennem kriminalforsorgen. Dette har været en succes og har vist, at på vores sted er der plads, og en tro på, at man kan gøre en forskel.

Brøndbyvester Kirkegård

Efter at jeg fik stillingen som Leder på Brøndbyvester kirkegård i 1994, var der en hel del, jeg godt kunne tænke mig at gøre anderledes, og menighedsrådet var da også med på de nye ideer. Det første jeg gik i gang med var, at få rettet og rejst gravstenene op på den gamle kirkegård. Mange af dem var blevet lagt ned i græs, da kirkegården blev lukket for begravelser i 1980. I dag henligger den som et smuk gammel kirkegård, der bare vedligeholdes.

Efterfølgende blev det til ændringer på den nye kirkegård, hvor der bl.a. er blevet udført en urnelund med 43 gravsteder lagt ud i cirkler, hvor folk kan købe en samlet pakkeløsning, såfremt dette er et ønske. Urnelunden blev så populær, at vi her i 2014 lige har lavet en ny afdeling med 54 gravsteder, og er klar til yderligere udvidelse. Det er al-

tid spændende at være med til at lave noget nyt, og det er en ekstra bonus at det bliver godt modtaget. Brøndbyvester Kirkegård er på 2,5 hektar og der er ca. 150 nedsættelser pr. år. Her er ansat 2 gartnere, 1 sommerfugl og en elev.

Brøndbyvester Kirkegård

I 2010 overtog jeg Brøndbyvester Kirkegård, som er på 4 hektar. Her er der ca. 175 nedsættelser om året og der er ansat 3 gartnere og 1 sommerfugl.

På denne kirkegård var der også en del jeg kunne tænke mig skulle være anderledes. Jeg startede med at få baghækkene klippet ned. Det var bøgehække, der var 1,8 m høje; de kom ned i en højde, der gjorde at man kunne se ud over gravstederne. Der var også en del beplantning, der skulle gøres noget ved, anlæg af flere urnegravsteder, ændring af maskinpark, samt en masse andre ting.

En udfordring

Det har været en stor og spændende udfordring at overtage endnu en kirkegård, selv om der kun er 2,5 km mellem dem, og jeg tit er forbi.

Kirkegårdskontoret i Brøndbyvester er åbent om formiddagen og i Brøndbyvester om eftermiddagen. Lena - min kontorassistent - pendler frem og tilbage og får det hele til at køre på begge kontorer; hun er guld værd.

 PROFIL > STINE RAUN ARNEBERG
Privilegeret

Mit liv også blevet beriget med to dejlige sønner, der nu er flyttet hjemmefra, men ofte vender snuden hjem til lidt mad og hygge. Jeg har to dejlige hunde som jeg hver dag nyder at gå gode lange ture med, på marken og ved vandet: Kærligheden til dyr har aldrig sluppet mig.

Jeg bor ret tæt på den ene kirkegård, så det er heldigvis let for mig at være på "pletten" når det er nødvendigt. Jeg er én af dem der er meget privilegeret, da jeg nyder mit job. Det faglige, hvor alt skal gå op i en højere enhed mht.

planlægning, det æstetiske, udvikling og traditioner, samt den menneskelige side der handler om medarbejdere, samarbejdspartnere og ikke mindst kontakten til de, som skal have deres kære sendt af sted.

Jeg er utrolig glad for mit job, og glæder mig hver dag til jeg skal afsted. En del af glæden ligger også i, at jeg har to menighedsråd, der er lydhøre over for nye ideer og er med til at bakke op omkring arbejdet på kirkegårdene; så tak til dem for det gode samarbejde, og til personalet for deres indsats. ■

Lyngø Naturgødning ApS
C-muld

**Muld • Spagnum • Barkflis • Træflis
Topdressing • Grus • Granitskærver**

Levering med lastbil eller afhent selv
Container udlejning

www.l-n-g.dk

Slangerupvej 16 • 3540 Lyngø • 48 18 73 50

- også i bigbags

Kirkegårdskort

265	231	230	197	162	158
264	232	229	196	163	157

- Opmåling
- Korttegning med EDB
- Informationssystemer
- Fremtidssikring
- Rådgivning
- Nummerering
- Protokoller

Landinspektørcentret A/S
Nygade 46, 7400 Herning, Tlf. 97 123688

AVANT® Når det skal gøres nemt

Avant har de helt små minilæssere på 530 Kg
men også dem, der kan løfte 1400 Kg +
Se mere end 100 forskellige redskaber på vores hjemmeside

Køb redskaber online på Avant.dk

Avant 640:
24 km/t
280 cm løftehøjde
99 cm bred

AVANT Danmark
Besøg vores 3500 m² store showroom i Låsby

AVANT DANMARK LÅSBY: 8695 7522 WWW.AVANT.DK HØRVE MASKINHANDEL A/S: 5965 6037

Et batteri • En lader Passer alle STIHL maskiner

Skann QR koden og
find din STIHL forhandler

www.stihl.dk

”EN GOD STAUDE TIL KIRKEGÅRDEN”

af Tommy Christensen,
tc@svendborg-kirkegaarde.dk

2014-6

Foto: Sten Porse, GNU Free Documentation License

Foto: Michal Klajban, GNU Free Documentation License

Polygonum bistorta (*Bistorta officinale*) er et smukt alternativ til højt voksende græs og naturbeplantning. Den skal hverken deles eller omplantes.

Polygonum – Pileurt

Pileurt har lagt navn til sin egen betydelige familie, pileurtfamilien, som omfatter omkring 150 arter. Disse arter kan være yderst forskellige i både højde og drøjde; lave tæppedannede eller meterhøje solitærplanter. Fælles for alle er at det er robuste og hårdføre planter som ikke kræver den store opmærksomhed. Pileurt er rigtig god i det ekstensive som bunddække, grænsende til det aggressive, men smuk og elegant i blomstringen og rigtig god til at udkonkurrere uønsket vegetation. De bunddækkende typer af pileurt bør plantes i store sammenhængende plantninger. Da der findes så mange forskellige arter og sorter, er pileurt særdeles interessant for planteelskere / samlere.

Pileurt skal ikke deles og omplantes, men kan trives på samme lokalitet i årevis. I Danmark er der omkring 10 arter, der er almindeligt forekommende i naturen, men det er de fremleste arter til havebrug der er interessante; både til haven og f.eks. kirkegården.

Hvis man skal fremhæve en meget brugt pileurt kan det være *Polygonum bistorta*, Slangeurt, som på grund af sin vækstform med mange og store grundstillede blade, er utroligt dækkende og brugbar i f.eks. forgrunden til randbeplantninger eller større busketter og træplantninger. Blomsterstænglerne bryder frem i maj og er fra 50 til 80 cm. høje. Blomstringen fortsætter langt hen i juli måned og fjerner man de visne blomsterstande, forlænger man

blomstringen hen til september. Blomsterfarven er smukt rosa på de lette stængler som vajer over den frodige grønne bund. Slangeurt er et smukt alternativ til højt voksende græs og naturbevoksning, her kender man bare resultatet år efter år, og som sagt er det stauden til den dovne gartner idet den klarer sig selv. Med sin mangfoldighed er pileurt yderst anvendelig både som bund og solitært i et hvilket som helst grønt rum. ■

Polygonum affine (Bistorta affine) danner med tiden et tæt bunddække, der ikke slipper megen anden vegetation igennem. Foto: Cham, GNU Free Documentation License

Champost®

PÅ KIRKEGÅRDEN:

- LET AT PASSE
- GRAVPLADSEN SMUK
- JORDEN NATURGØDET
- UKRUDT KVÆLES
- JORDEN PORØS

Champost® BigBag

Gratis levering
direkte til
kirkegården.

(gælder kun ved brofaste øer)

Stort udvalg
www.champost.dk

Champost® Jordforbedring

Læg et 3-5 cm. tykt lag Champost® Jordforbedring ved hække og omkring buske og træer.

- forhindrer ukrudt i at spire
- gødning nok til hele året
- mindre fordampning
- mange orm
- masser af microliv
- meget humus i jorden

Champost.dk
Telefon 96 19 18 80
sg@champost.dk

KORT NYT

1

Den Digitale Dødsanmeldelse - Status

Den digitale dødsanmeldelse testes for tiden på alle krematorier i Danmark, undtagen Søndermarken og Hillerød krematorier.

I Fælleskrematoriet, på Bispebjerg -, Århus- og Randers krematorier har mængden af anmodninger medført at søgefunktioner og skærbilleder forenkles og rettes til.

En kirkegårdsforvaltning vil fremover, ca. 15 min efter at en anmodning er oprettet, kunne se den og efterfølgende følge sagen til afgørelse. Efter afgørelsen vil kirkegårdsystemet automatisk påføre nedsættelsesdato og nedsættelsessted, hvorefter kirkegårdssystemet via en snitflade kan melde tilbage til den digitale begravelsesmyndighed. Papirudgaven af den kendte dødsanmeldelse erstattes med en digital "afgørelse", der kan udskrives som pdf. De nuværende mail- og brev rutiner (eller manglen på samme) bliver hermed overflødiggjorte, ved at oplysningerne bliver tilgængelige for alle parter på samme tid, fra den samme platform.

I uge 48 evalueres testresultaterne af brugerne, Brandsoft EG og Kirkeministeriet og herefter rykker tidspunktet for inddragelsen af kirkegårdsforvaltningerne nærmere. Der er forberedt en procedure for kirkegårdenes tilmelding til den digitale dødsanmeldelse, hvor kirkegården bliver indbudt til workshops af Brandsoft EG, på bestemte datoer, til information om arbejdsgangene med den digitale dødsanmeldelse. Tilmeldingsproceduren skal også sikre at kirkegården bliver registreret som brugere af den digitale dødsanmeldelse.

På et givet tidspunkt bliver menighedsrådene orienteret om tilmeldingsprocessen og dens konsekvenser for brugen af dødsanmeldelsen.

2

Vejledning til arbejdet med udviklingsplaner

Arbejdet med at udvikle en vejledning til brug for udarbejdelse af udviklingsplaner, har ligget stille siden præsentationen på kirkegårdskonferencen i Nyborg i foråret 2014, men genoptages den 4 december 2014. En ny medarbejder ved Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning vil blive tilknyttet projektet i stedet for tidligere projektleder Anne Mette Danielsen.

Der er bred opbakning om projektet og udfordringen bliver bl.a. at indarbejde de mange holdninger til udviklingsplaner, idet der vil blive udarbejdet en vejledning for henholdsvis kirkegårde og golfbaner.

Menighedsrådene og forvalterne af kirkegårde og golfbaner er målgrupperne for vejledningerne, som forventes udarbejdet af en arbejdsgruppe med repræsentanter fra kirkegårds- og golfbranchen og Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning. De skal skrives i et letforståeligt sprog og målrettes kirkegårdenes og golfbanernes situation.

Opdaterede digitale kort, behovs- og arealanalyser af kirkegården er nødvendige grundlag for udarbejdelse af udviklingsplaner, til brug for dispositioner med et kort sigte og for langsigtede dispositioner, der rækker ud over fredningstiderne.

Arbejdsgruppens medlemmer er:

Birgit Møller Bach, FDK

Elizabeth Berggreen, FDK

Henning Lektonen, FDK

Christian Phillip Kjølner, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning

Torben Kastrup, Dansk Golf Union

Thomas Jepsen, Dansk Golf Union

Knud W. Ø. Larsen, Danske arkitekter.

Anders Lejre, Landsforeningen af menighedsrådsmedlemmer.

3

Kirkeministeriet får ny departementschef

Vores nuværende departementschef Henrik Nepper-Christensen har besluttet at fratræde sin stilling i midten af marts 2015 for at gå på pension.

Henrik Nepper-Christensen startede sin karriere i de danske ministerier i 1973 som fuldmægtig i Udenrigsministeriet. I 1997 blev han udnævnt til departementschef i Undervisningsministeriet. Han beholdt stillingen som departementschef, da han i 2005 rykkede over i Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender. I 2007 blev han departementschef i Kirkeministeriet, hvor han afløste Jacob Heinsen.

Kirkeministeriets nye departementschef bliver Anne Kristine Axelsson, der kommer fra en tilsvarende stilling i Justitsministeriet. Hun er uddannet jurist og har bl.a. haft ansættelse som fuldmægtig i Justitsministeriet, dommerfuldmægtig ved retten i Roskilde, kontorchef, afdelingschef og senest departementschef i Justitsministeriet. Hun måtte forlade posten som departementschef i Justitsministeriet efter at have været involveret i flere omdiskuterede sager; bl.a. Christiania-sagen, der i 2013 førte til Morten Bødskovs afgang som Justitsminister. Anne Kristine Axelsson tiltræder stillingen den 15. marts 2015.

4

Nye formænd

Föreningen Sveriges Kyrkogårdschefer, FSK har fået ny formand. Katarina Evenseth, der er begravelseschef i Göteborg, var en af Sveriges første kvindelige begravelseschefer, da hun tiltrådte stillingen i Göteborg i 1994. Hun afløser Malte Sahlgren, der har siddet på posten siden 2005 og er begravelseschef i Malmö.

Også Norsk forening for kirkegårdskultur har fået en ny formand. Hans Jakob Nes takkede af efter seks år på posten. Ny formand er Inghild Hareide Hansen, der er gravpladsschef i Bergen.

5

Opgravede lig sælges til kremation

Der er mangel på brugbar jord i Kina. Den kinesiske regering ønsker derfor at anvende ledige arealer til fødevareproduktion frem for kirkegårdsbrug. I Kina er der tradition for at de afdøde begravnes, men af hensyn til pladsmanglen, ønsker den kinesiske regering at andelen af kremationer skal øges. De enkelte provinser har derfor fået tildelt kvoter for antallet af kremeringer – og det er åbenbart kvoter, der skal overholdes for enhver pris! Jf. MXmetroxpres har to embedsmænd i Guandong-provinsen fundet en temmelig alternativ udvej for at opfylde den lokale kremeringskvote: De har opkøbt opgravede lig til en pris, der varierer fra 1.500 til 3.000 kroner stykket, for efterfølgende at lade dem kremere dem og dermed opfylde kvoten. De to embedsmænd er nu blevet anholdt, sammen med en gravrøver, der har tilstået, at han har opgravet og videresolgt mere end 20 lig.

Kilde: MXmetroxpres d. 4. november 2014

6

Velkommen til nye kolleger

Christian Christensen er tiltrådt som Kirkegårdsleder den 1. juni på Vinderup Kirkegård

KALENDEREN

3. – 5. marts 2015

Lederkursus på Vissenbjerg Storkro

FDK afholder kurset 'Ledelse og det personlige lederskab' (modul 1). Tilmelding senest d. 1. december 2014. Se mere på FDK's hjemmeside www.danskekirkegaarde.dk

18. marts 2015

Kirkegårds konferencen på Hotel Nyborg Strand

Årets tema sætter fokus på 'Kirkegårdens værdier'. Tilmelding senest d. 9. marts på www.ign.ku.dk/kirkegaard

18. april – 11. oktober 2015

BUGA 2015

Bundesgartenschau afholdes 5 forskellige steder i Havelregionen i Tyskland. Kirke- og kirkegårdsudstillingen findes i udstillingsområdet Dombezirk i Hansestadt Havelberg. Se mere på www.buga-2015-havelregion.de

8.- 9. juni 2015

Årsmøde i Foreningen for Kirkegårds kultur

Foreningens årsmøde afholdes i Københavns Stift; på Bornholm. Der arrangeres bustransport fra København og det vil være muligt at tilkøbe ekstra dage, så man kan opleve Bornholm på egen hånd i weekenden 6. – 7. juni. Foreningens medlemmer vil modtage mere information herom i det nye år.

7. - 9. september 2015

Årsmøde for FDK og DKL

Årsmødet 2015 afholdes i Frederikshavn på Hotel Scandic 'The Reef'.

PRAKTISK UDSTYR I PROFESSIONEL KVALITET

Felco – Löwe – ARS – Silky – Wolf Garten
& meget andet udstyr til det grønne område

AKTUELT

Gyllebo blodmel mod råvildtbid haves i 1 kg pakninger

Dansk Skovkontor A/S TLF 57 83 01 10
www.dansk-skovkontor.dk

Dansk Skovkontor A/S

Grundlagt 1950

Stangsakse

ARS
Beskæringsudstyr

SITAS.DK · 44 65 05 65

Knivtandssave

Topsave

NYHED

Nu er det lettere at "bære" kisten

Spangkilde Teknik fremstiller kistevogne til kirkens behov. Ergonomiske og fleksible, fx med hydraulisk saks, elmotor, moover m.m. Et sort klæde kan påsættes kanten, så vognen fremstår præsentabel ved bisættelsesceremonien,

Priser fra 23.000 - 36.000 kr.

RING
2611 0034
FOR UFORPLIGTENDE
BESØG OG
DEMONSTRATION

Se mere på www.spangkilde.dk

Spangkildevej 13-15 · 8722 Hedensted · Tlf. 75 65 23 35

Spangkilde **TEKNIK** ApS

Foreningen af Danske Kirkegårdsledere

Formand:

Klaus Frøderiksen, Garnisons Kirkegård
Tlf. 3542 7951
E-mail: klaus@garnisonskirkegaard.dk

Sekretariat:

Vagn Andersen, Hørsholm Kirkegård
Tlf. 4586 0584 - Fax 45 86 41 57
E-mail: kontor@danskekirkegaarde.dk

Se mere på www.danskekirkegaarde.dk

Fremsendelse af annoncer og artikler

Annoncer (reproklart materiale) skal helst afleveres som PDF-filer, for at undgå fejl i forbindelse med annoncens opsætning i bladet.

Billeder, der skal ledsage artikler, skal helst ikke lægges ind tekstdokumentet, men sendes separat. Det giver en bedre billedkvalitet i det trykte blad.

Danske Krematoriers Landsforening

Formand:

Allan Vest, Hjørring Kirkegård
Tlf. 9890 0555 – 2178 0367
E-mail: allan@hjoerringkirkegaard.dk

Næstformand og teknisk udvalg:

Tom Olsen, Fælleskrematoriet Sjælland
Tlf. 26 86 02 01
E-mail tom@motka.dk

Kursusudvalg:

Erik Bach, Aarhus kirkegårde
Tlf. 89 40 27 60 – 29 20 81 58
E-mail eb@aarhus.dk

Tommy Christensen, Svendborg kirkegårde
Tlf. 62 21 05 33 – 20 41 61 86
E-mail tc@svendborg-kirkegaarde.dk

Se mere på www.dkl.dk

Tidsskriftet 'KIRKEGÅRDEN'

Udkommer 6 gange årligt i samarbejde mellem FDK – Foreningen af Danske Kirkegårdsledere og DKL – Danske Krematoriers Landsforening

Oplag: 1.100 stk.

Abonnement: Kr. 320,- pr. år (400,- kr. pr. år for abonnenter udenfor Danmark)

Kontakt:

Lene Halkjær Jensen, Humlebæk Kirkegård
Tlf. 2624 7228 – Fax 4919 1142 – E-mail: lene.bladet@mail.dk

Udgivelser og deadlines i 2015

Nr. 1, februar 2015	15. januar 2015
Nr. 2, april 2015	20. marts 2015
Nr. 3, juni 2015	20. maj 2015
Nr. 4, august 2015	20. juli 2015
Nr. 5, oktober 2015	15. september 2015
Nr. 6, december 2015	15. november 2015

Bladet forventes at udkomme ca. en måned efter deadline.

Annoncepriser

1 side	kr. 3.500,-
1/2 side	kr. 2.500,-
1/4 side, stående	kr. 1.500,-
1/4 side, liggende	kr. 1.500,-
1/8 side	kr. 1.000,-
Visitkort	kr. 900,-

Ved 3 indrykninger pr. år gives 5 % rabat
Ved 6 indrykninger pr. år gives 10 % rabat
Priserne er eks. moms.

FRA REDAKTIONEN

De såkaldt 'selvstændige' kirkegårde/forvaltninger har – som beskrevet andetsteds i dette nummer af KIRKEGÅRDEN – siden 2011 haft pligt til at lade deres regnskaber indgå i et eller flere kirkeregnskaber. Det må være på tide at evaluere, om man har opnået det ønskede med denne øvelse.

En ting er, at det er ekstra arbejde (og dermed udgift) for de forvaltninger, der ikke kan/må aflægge et selvstændigt regnskab til økonomiportalen, fordi alt arbejde har en pris. En anden ting er, om man opnår den øgede demokratiske kontrol med de selvstændige forvaltningers bevillinger og drift, som var formålet?

Noget tyder på det modsatte er tilfældet! I det daglige har kirkegårdsforvaltningen og de tilknyttede sogne typisk deres egne budgetter og regnskaber. Men når regnskabet skal afsluttes og godkendes, skal det hele summeres – og hvem kan så overskue noget som helst? Det er måske ikke så vanskeligt på driftssiden af regnskabet, for et sogn uden kirkegård i regnska-

bet har jo ikke mange posteringer på de formål der handler om kirkegården. Men på statussiden går det helt galt. Det bliver mere end vanskeligt at se – både for den selvstændige forvaltning, og for de berørte kirkeregnskaber – hvad den aktuelle likviditet er, hvor meget har vi til gode, hvor meget skylder vi?

I redaktionen kender vi eksempler på, at kirkegårdsregnskabet udarbejdes og godkendes særskilt, ligeledes kirkeregnskaberne. Bagefter lægger man det hele sammen og afleverer det – for så har man gjort hvad man skal.

Måske er det på tide at overveje om denne procedure skal fastholdes. De selvstændige forvaltninger kan kun være interesseret i demokratisk kontrol i form af aktive bestyrelser og menighedsråd, og i form af provstiudvalg, der tager deres tilsyn alvorligt. Men når bestyrelsernes, menighedsrådenes og provstiudvalgets arbejde og tilsyn besværliggøres af uoverskuelige regnskaber, så bør procedurene genovervejes.

Claudisvej 18, Dk-7430 Ikast, Telefon: +45 86865999, www.jessing.eu, info@jessing.eu

siden 1982

**FORNYELSE
MED RESPEKT
FOR TRADITION**

Se flere produkter på:
www.jessing.eu

JESSING
aps